

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

JUGOSLOVENSKI

LJUBLJANA

FEBRUAR

1939

S A D R Ž A J :

SVETI OTAC PAPA PIO XI.

OSMO MESEČNO PISMO GUVERNERJA.

ČLANCI:

D. P.: Inavguracija Rotary Cluba Kranj.

Edo Marković: Pšenični problem.

Ing. Jul. Balog: Kuluk.

Dr. Ivan Graho: Selo i grad.

ING. RADOVAN ALAUPOVIĆ,

kandidat za guvernera.

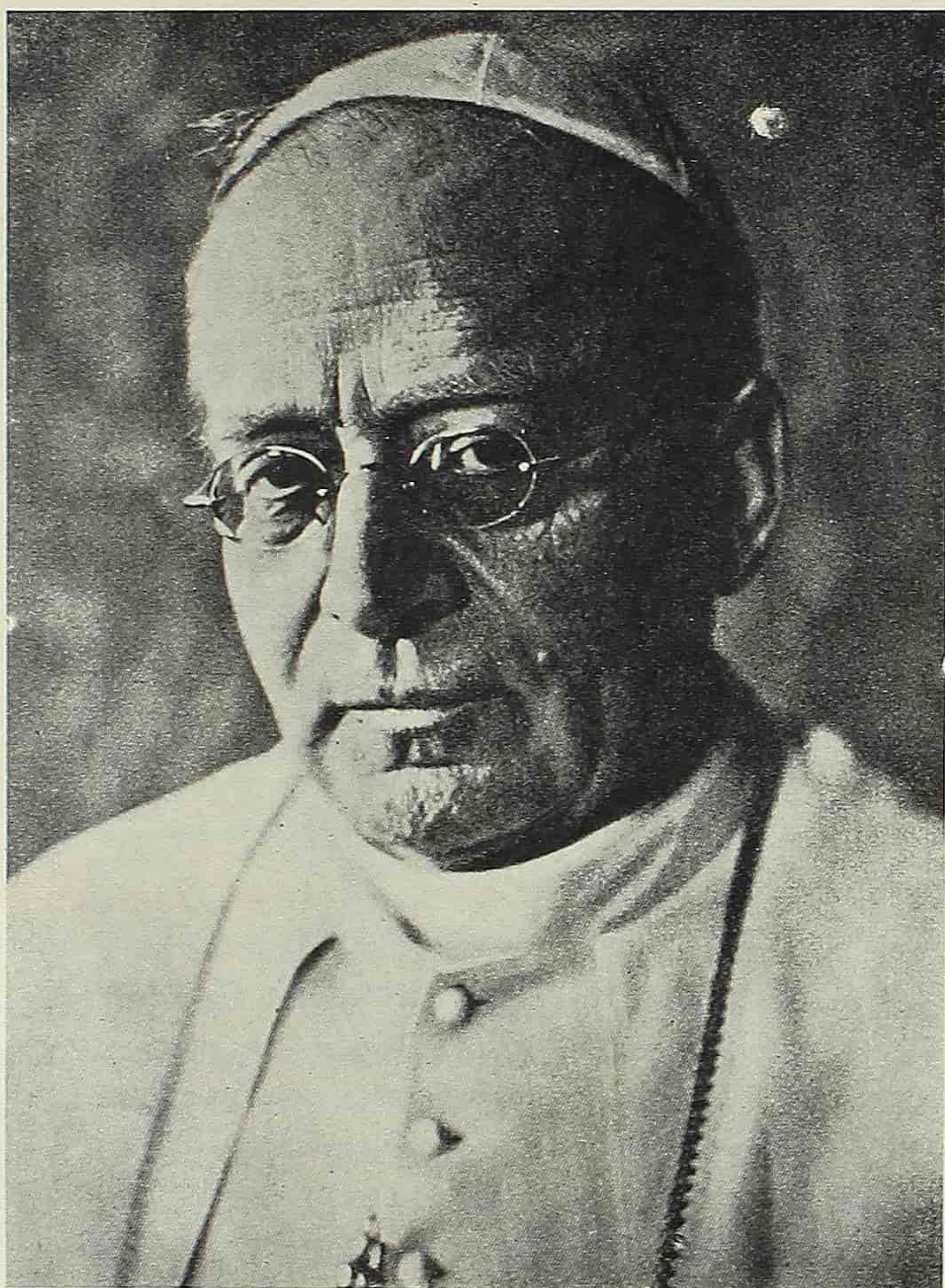
IZ ROTARSKOG SVETA:

Rotary u Rumunjskoj.

IZ NAŠEG DISTRIKTA:

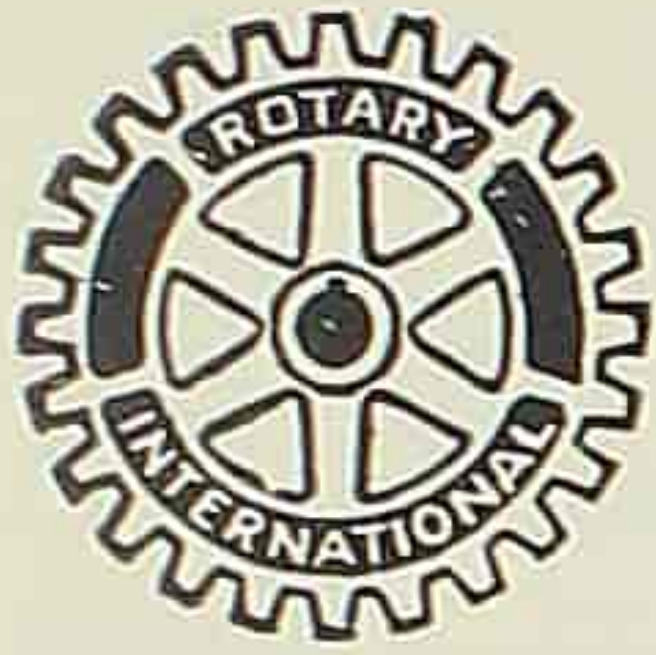
Sreta Obradović. — Pretsednici i tajnici klubova našeg distrikta. — Promene u članstvu. — Rad naših klubova. — Gde se sastaju i gde otedaju rotari. — Prisustvovanje na klubskim sastancima.

† SVETI OTAC PAPA PIO XI.

Vijest, da je Sveti Otac 10. ovoga mjeseca za uvijek sklopio svoje oči, potresla je sve katolike širom svijeta do dna duše i srca. Vrhovni poglavar univerzalne katoličke crkve, neustrašivi borac za socijalna prava i svjetski mir, uzvišeni pokrovitelj svih potlačenih i progonjenih bez razlike na položaj, vjeru i rasu, bio je pozvan Svemogućemu. Svi vjerni sinovi katoličke crkve klanjaju se uspomeni velikoga vjerskog poglavara i namjesnika Isusa Krista, koji je kao tvrda pećina pokraj uzburkanih valova svjetskih događaja ispunjavao srca svih ljudi dobre volje nadom u konačnu pobjedu dobrog nad zlim, svjetlosti nad tminom i svete vjere nad svim demonskim silama, jer duboka vjera je nepresušivi izvor duševnoga mira, neizmjerne utjehe u svim životnim teškoćama, te polazna tačka za sreću sveukupnoga čovječanstva.

GODINA VI
15. II. 1939

JUGOSLOVENSKI ROTAR

BR. 8

UREDNIK: DR. IVAN SLOKAR, GUVERNER 77. DISTRIKTA,
LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 10, TELEFON BR. 20-57

IZLAZI SVAKOG 15.-OG U MESECU
CENA GOD. DIN 144 • BROJ DIN 12

OSMO MESEČNO PISMO GUVERNERJA

predsednikom in tajnikom vseh klubov

Ljubljana, dne 14. februarja 1959.

Dragi bratje!

Po periodičnih poročilih, ki jih sprejemam, se vrste naše velike organizacije stalno množe. Dokaz temu je vedno večje število klubov, ki se ustanavljajo po vsem svetu. To dejstvo najbolj dokumentira moč idej, ki jih zastopamo in propagiramo in veliko sugestivno silo naših načel, ki se ji ne more upreti nihče, ko spozna naše cilje in naloge ter smernice naše ideologije in našega dela.

I. S posebnim veseljem so pozdravili vsi klubi našega distrikta ustanovitev novega kluba v Kranju, ki sem jo izvršil 28. januarja t. l. S tem imamo v slovenskem delu naše države 3 klube in v vsem distriktu 34 klubov.

Ne morem trditi, da bi bila možnost zunanje ekstenzije s tem izčrpana. Nasprotno pričakujem, da bodo starejši klubi vložili ves trud, da bi v tem pogledu zadostili svoji dolžnosti. Naj omenim le važnejša mesta, v katerih bi najbrže ustanovitev kluba bila mogoča: Celje, Ptuj, Slav. Požega, Sisak, Crikvenica, Tuzla, Mostar, Cetinje, Podgorica, Senta, Bela Crkva, Šabac, Kragujevac, Kruševac, Užice, Kumanovo in Kosovska Mitrovica. Prosim klube, ki so tem mestom najbližji, da bi začeli s pripravami in me o napredovanju svoje akcije stalno obveščali.

II. Tudi notranja ekstenzija ne napreduje v zadostni meri. Pri nekaterih klubih opažam neko stagnacijo, ki ne odgovarja

tendencam našega pokreta in ovira zdravi napredek. Nekateri klubi niso nikoli imeli in še danes nimajo števila članov, ki bi odgovarjali moči prebivalstva in važnosti njihovega mesta. Prosim, da tudi temu vprašanju posvetite vso pozornost. Ravno sedaj, ko se približujemo pomladi, času splošnega regeneriranja in oživljanja celokupne narave, je prišel trenutek za pomladitev naših vrst. Z dobro voljo se more tudi v tem pogledu služiti rotarstvu.

III. V prošlem mesecu sem opravil svoj službeni obisk pri sledečih klubih: Osijek, Vinkovci, Vukovar, Sombor, Subotica, Stara Kanjiža, Velika Kikinda, Stari Bečej in Bačka Topola. Pri vseh teh klubih, katerim se na tem mestu toplo zahvaljujem za prisrčen in prijateljski sprejem, sem mogel ugotoviti pravi rotarski duh, ki mi daje najboljše nade za uspešen razvoj v bodočnosti. Ob priliki proslave 400 sestanka R. C. Maribor sem 4. februarja t. l. napravil tudi temu klubu svoj službeni poset. Nisem bil nikakor iznenaden, da spada klub, kot mi je bilo to že prej znano, med najboljše našega distrikta.

IV. Dne 14. januarja sem izročil na svečanem sestanku v Vukovarju „Charter“ Rotary klubu Brčko. Tej slavnosti so prisostvovali poleg vseh bratov R. C. Brčko in skoraj vseh vukovarskih članov tudi člani klubov: Osijek, Vinkovci, Slavonski Brod in Sombor. Tako se je razvila proslava izročitve Charterja najmlajšemu klubu našega distrikta v sijajen medkrajevni sestanek in mogočno rotarsko manifestacijo.

V. Potrebno je, da se vsak klub spomni na zadnjem sestanku tekočega meseca 34. obletnice ustanovitve rotarstva, ki je bila 23. februarja 1905. — Priporočam, da posvete vsi klubi del svojega programa na tem sestanku ideji mednarodnega prijateljstva s tem, da se pretresejo vse možnosti, kaj in na kakšen način more rotarstvo čim več prispevati v pospešitev četrtega rotarskega cilja.

VI. V prvi polovici tekočega rotarskega leta je bilo ustanovljenih in sprejetih 129 novih klubov in sicer v Afriki (južno od ekvatorja) 1, v Aziji 7, v Avstraliji in Novi Zelandiji 9, v Kontinentalni Evropi 13, v Veliki Britaniji in Irski 11, v latinski Ameriki 27 in v Severni Ameriki 61.

Zelo veliko število klubov se nahaja v štadiju osnovanja. Ker je druga polovica rotarskega leta v tem pogledu navadno bolj produktivna, pričakujemo do konca junija t. l. še večji prirastek.

VII. Naša distriktna konferenca bo 5., 6., in 7. maja v Ljubljani. V prihodnji številki našega glasila bo objavljen celoten program. Pričakujem, da se udeležba ne bo omejila na oficijalne delegate klubov, ampak, da bodo vsi bratje našega distrikta z malimi opravičenimi izjemami prisostvovali. Dolžnost je vsakega rotarja, ki ga na tem ne ovira višja sila, da žrtvuje v to svrhu potrebna sredstva in čas, ker je distriktna konferenca edina letna manifestacija in redka prilika osebnega kontakta in spoznavanja z brati vseh klubov našega obširnega distrikta.

VIII. Sliko in biografijo brata inž. Radovana Alaupovića, ki ga je R. C. Zagreb postavil za guvernerskega kandidata, objavljam na drugem mestu. Sliko in biografijo brata Dr. Milovana Pinterovića, ki ga je R. C. Osijek postavil za guvernerskega kandidata, bom objavil v prihodnji številki, ker je do sedaj še nisem prejel.

IX. Prosim Vas, dragi bratje, da mi eventualne zakasnitve ali druge nedostatke v mojem delu oprostite, ker sem radi obiskov klubov in pripravljanih del za distriktno konferenco s posli zelo obremenjen. Vsem klubom in bratom, na katere se bom obrnil s prošnjo za sodelovanje pri distriktni konferenci, se za tozadevno dragoceno podporo že vnaprej zahvaljujem.

Prosim Vas, dragi bratje, da sprejmete tudi ob tej priliki moje prisrčne in globoke rotarske pozdrave

Vam vdani

Dr. Ivan Slokar.

INAVGURACIJA ROTARY CLUBA KRANJ

28. januarja 1939.

Jugoslovansko rotarstvo je živa organizacija, ki je s klubom v Kranju zopet dobila novo edinico za širjenje rotarskih idej v naši državi. Število klubov je naraslo z novim klubom na 34 in upajmo, da bo ekstenzija v klubih prinesla kaj kmalu tudi število 1000, kolikor bi bilo skoro primerno število rotarjev-članov jugoslovanskih klubov.

Inavguracija kluba v Kranju je zbrala lepo število rotarjev iz našega distrikta. Poleg guvernerja br. dr. Slokarja so se udeležili inavguracije 4 člani zagrebškega kluba: bratje Stanko Širca, Radovan Alaupović, dr. Stjepan Mlinarić in Krešimir Brovet, 3 Mariborčani: bratje dr. Stamol Franc, Anton Krejči in Josip Loos. Kranjski klub je bil — skoro — kompletan: od 18 članov jih je bilo navzočih 17 in tudi Ljubljanski klub kot botrski klub se je dobro izkazal: bratje avtomobilisti so hvalevredno poskrbeli, da nas je moglo priti kar 31 (to je

skoro boljša frekvenca kot pri nas doma v Ljubljani) s predsednikom br. dr. Adolfom Goliom na čelu.

Moramo reči, da so se Kranjčani lepo potrudili, sprejeli so nas lepo in tudi okusno uredili dvorano, v kateri je bila skupna večerja. Slike najvišjih predstavnikov države so krasile dvorano, državne in rotarske barve so imele poseben sijaj, vsakega brata pa je tudi čakalo malo okusno darilo: majhen svilen robček z rotarskim emblemom in napisom R. C. Kranj, 28. januarja 1959. Tudi večerja je bila izbrana, tako da je lahko večer potekel v naše največje zadovoljstvo.

Predsednik br. dr. Golia je moral otvoriti sestanek kar brez predsedniškega kladiva, pa je vseeno imel hvaležne poslušalce, ki so poslušali njegova izvajanja. Uvodno je pozdravil vse drage goste iz sosednjih klubov in župana mesta Kranj, ki je predsednik novega kluba.

Inauguracija R. C. Kranj 28. januarja 1959.

Nato je posegel na ideološko polje in nam je v lepem govoru orisal rotarska načela, ki so družno povezana med seboj in ki nam dajejo pravilno smer v vsem našem delovanju: od dela v klubu pa do dela za skupnost, od služenja javnosti pa do služenja na mednarodnem polju. Ti rotarski ideali so danes posebno potrebni, ker vidimo, kako se zviija današnji svet v krčih medsebojnih ideoloških bojev, ki segajo tudi na krvave poljane mednarodnih in državljanskih vojen. Stremljenja nas vseh rotarjev morajo iti za tem, da se v današnji borbi med dobrim in zlom postavimo na ono stran, kamor nam velevata srce in pamet: na stran dobrega, ki mora po vseh peripetijah vendarle končno zmagati. V teh borbah mora stati vsa velika armada 200.000 rotarjev v 4.800 klubih na strani dobrega in delati z vsemi silami za uveljavljenje dobre volje in sporazumevanja v vseh človeških odnošajih.

Za govorom br. dr. Golie, katerega so vsi navzoči nagradili s ploskanjem, je spregovoril br. guverner. V naslednjem prinašamo njegov govor v celoti:

GOVOR GUVERNERJA BR. DR. SLOKARJA

Ko imam danes čast, da inavguriram novi Rotary Club v Kranju, je naša prva dolžnost, da se pri tej veliki slavnosti spomnimo svojega priljubljenega Kralja ter Vas prosim, da kličete z menoj „Naj živi naš kralj! naj živi naš vzvišeni kraljevski dom!“

Dragi bratje! Lansko leto je doživel naš pokret izredno čast, da je Njegovo kraljevsko visočanstvo knez namestnik Pavle izvolil prevzeti dosmrtno funkcijo častnega guvernerja našega rotarskega distrikta. Smatram za svojo dolžnost, da kot tolmač celega današnjega zbora pošljem Njegovemu kraljevskemu visočanstvu brzojavko sledeče vsebine: „Ob priliki današnje slavnostne inauguracije novega Rotary kluba v Kranju prosim, da Vaše Kraljevsko Visočanstvo kot častni guverner blagovoli sprejeti izraze naše neomejene vdanosti in zvestobe. Dr. Ivan Slokar, guverner jugoslovanskega distrikta, Ljubljana.“

Dragi bratje! Nahajam se v krogu številnih novih prijateljev. Temelj in osnovni cilj rotarstva predstavlja prijateljstvo z ljudmi raznih poklicev, ki žive na raznih mestih v tu in inozemstvu. Člani vsakega Rotary kluba so izvoljeni na podlagi stroge selekcije s sodelovanjem vseh bratov dotičnega kluba, tako da odpade pomislek, da nekdo ne bi bil vreden medsebojnega zaupanja in prijateljstva. Ni to prijateljstvo, ki izvira iz šolskega, poklicnega ali slučajnega poznanstva. Samo na to zadnjo kategorijo se more eventuelno uporabiti znani pregovor: „Bog naj me varje pred prijatelji“.

Rotarski smo bratje medsebojni prijatelji, ker smo sprejeti v našo veliko organizacijo kot najbolj sposobni in poklicani za propagiranje velike ideje vzajemnega prijateljstva ter splošnega služenja v poklicu, v stanovskih in javnopравnih organizacijah in v mednarodnih vprašanjih. Naše prijateljstvo služi idealnim nalogam, združenim z velikimi naporji, in stalnim smotrenim delom.

Iz tega razloga ne smemo smatrati, da so naši svetli ideali neka lepa pesem ali neka harmonična melodija in da zadostuje, če jo z veseljem in z užitkom poslušamo. Nasprotno, naši ideali so le kot neka zvezda, ki nam kaže pot za naše rotarsko udejstvovanje pod geslom služenja.

Naše naloge pomenijo torej delo in samo delo. Javni in vidni so naši sestanki s skupno večerjo, proslave ustanovitve novih klubov in rotarskih jubilejev, naše medkrajevne in distriktne manifestacije in naši zabavni sestanki z rotarskimi damami. Nepoučeni in zlobni nerotarji identificirajo te zunanje pojave naše organizacije s rotarskim delom in trde celo, da je to edino rotarsko delo. Ti ljudje vidijo le zunanost teh prireditev, ne da bi razumeli smisla teh sestankov in bistva rotarskega gibanja. Omenjeni sestanki v duhu prijateljstva in veselega razpoloženja imajo kot cilj le medsebojno in iskreno spoznavanje. Že to pomeni mnogo. Ne morem Vam opisati svoje veselje, ko pridem v mesto, kjer se nahaja Rotary klub, da se

---

Rotarske radosti. Br. Vilim Conen-Jakobčić, član-osnivač i pastpredsednik R. C. Subotica venčao se je 2. februara s dražesnom gdjicom Margitom Antunović. — Naša bratska čestitanja!

znajdem pri skupni večerji z mnogimi prijatelji, ki me pozdravijo in sprejmejo kot pravega brata. Ta čudež je omogočila naša organizacija po celem svetu izvzemši le 3 države večjega pomena.

Vendar je to le temelj in zunanja vidna oblika našega pokreta. Od pravega rotarskega dela se vidi le malo, ker mora klub kot tak nastopati v javnosti le izjemoma. Poleg omenjenih sestankov in rotarskih manifestacij naj omenim le karitativno udejstvovanje, ki zavzema v našem distriktu častno mesto.

Glavno rotarsko delo predstavlja ono rotarsko delovanje, kjer ne nastopajo klubi, ampak vsak rotar v svojem poklicu, v svojih poklicnih in v javnih organizacijah. To delo ni omejeno niti v pogledu intenzivnosti niti glede na ekstenzivnost. S tem, da se rotar prizadeva, da bi uporabljal predpise rotarske ideologije pod načelom služenja v svojem poklicu, izvrševanju svojih družabnih in javnih funkcij kakor tudi glede mednarodnih odnošajev, lahko rotar in sicer vsak v svojem delokrogu služi v ogromnem obsegu ne samo svojemu bližnjemu, svojemu narodu in svoji domovini, ampak tudi vsemu človeštvu. To so prave naloge rotarstva, naloge brez konca in kraja in brez bahanja. O tem delu ni statistike, ker rotar nikoli samega sebe ne povečuje s tem, da bi našteval vse primere, kjer je postopal po principu rotarskega služenja, ker je dolžnost vsakega rotarja, da se povsod in vedno odloči za solucijo, ki je v moralnem in socialnem smislu boljša, ki torej najbolje odgovarja načelu služenja.

Ne dvomim, da so Vam, dragi bratje, dobro znani cilji in naloge rotarstva. Vendar vem iz lastne izkušnje, da ne zadostuje znanje idealnih ciljev, ampak da se mora znati jih tudi praktično uporabljati. — Rotarji smo vsi idealisti, ampak to ne pomeni, da smo fantasti. Ogromna je razlika med fantazijo in med ideali. V fantazije beže mladi in slabotni možgani, katerim ne ugaja stvarnost in realnost in kateri nimajo zadosti treznosti in energije, da bi se na tem svetu znašli in prilagodili obstoječim razmeram. Temu nasprotno so ideali ogromne pogonske in ustvarjajoče sile, ki pospešujejo najintenzivnejše delo in napredek v vseh smereh kulture in civilizacije. Navdušenje za ideale je celo tako močno, da so mnogoštevilni idealisti skozi vsa stoletja žrtvovali, da bi jih dosegli, ne samo svoje telesne in duševne moči in svobodo, ampak celo tudi svoje življenje. Ideali niso nobena nejasna megla, temveč so svetli in topli kot sončni žarki in predstavljajo pojme, ki so dosegljivi, četudi s težkim delom in velikim trdom.

Rotarji morajo biti prepričani, da se tudi njihovi ideali ne morejo takoj doseči, ampak da je za to potrebno ogromno delo. Mi vsi smo vojščaki neke umske in delovne miroljubne vojske, pionirji in apostoli še mladega, ampak močnega, čvrstega, velikega in potrebnega pokreta.

Vsaka stvar se lahko gleda z navadnim očesom ali pa z naočniki raznih barv in z raznimi optičnimi efekti. Tudi najbolj nedolžna stvar more zaradi tega postati predmet nesoglasja, nesporazuma, nasprotstev in sporov. Popolnoma drugačna postane, če jo pogledamo z rotarskimi naočniki, ker jo bomo videli v vsej njeni nedolžnosti in enostavnosti ter bomo eventualne napake spoznali kot take, da se

morejo z dobro voljo tolerirati kot *quantité négligeable* ali celo eliminirati.

V celem življenju je odvisen vsak uspeh in napredek edino od dobre volje. Že v nežni mladosti je odvisen šolski uspeh od dobre volje učenca, ki je ne more nadomestiti niti najboljši učitelj niti najpopolnejša metoda pedagogike. Dobra volja pomeni obenem tudi veselje, voljo do življenja, dočim življenje brez veselja ne predstavlja življenja, ampak pripavo za smrt.

Poudariti moram pri tem pomembno dejstvo, da je ravno rotarska organizacija napisala na svoj prapor „dobro voljo“ kot geslo svojega delovanja.

Ko sem se že dotaknil tega načela, moram takoj posebno poudariti, da ni dobre volje pri nepoštenem, škodljivem in nemoralnem delu. Človek, ki se peča s takšnimi posli, nima dobre volje, ker sploh s tem svojim delom ne želi nobenemu koristiti, kot edinole sebi. Njegova vest mu pravi, da ni na pravi poti in v njegovi duši ni miru, ni veselja.

Mi rotarji, ki želimo človeštvu vedro čelo in veselje, mi perhoresciramo tako delo in zahtevamo uporabljane visokih etičnih in moralnih načel v življenju, v poklicu in v mednarodnih odnošajih. Mesto poti, poplavljene z golobokim in umazanim blatom, zahtevamo široko in čisto cesto, pokrito s trdnim in trajnim tlakom. Po tej poti homo prišli sigurneje in hitreje do svojega cilja brez bojazni, da bi se zadušili v brozgi in močvirju.

Drugo načelo, ki spremlja vsakega rotarja pri njegovem delu, je princip služenja. Samo dela, ki bazirajo na tem principu, se more smatrati kot koristna. Kdor najbolje služi, koristi največ vsemu človeštvu in s tem tudi samemu sebi. Rotarstvo je dvignilo pojem služenja od njegovega prvobitnega smisla nekega podrejenega dela do ideala najpopolnejšega udejstvovanja. Vsak pošten in koristen poklic predstavlja zob v pogonskih kolesih kompliciranega ustroja človeške, gospodarske in kulturne delavnosti in administrativne organizacije. Čim višji je položaj človeka, tem večji je pomen njegovega služenja.

Ideal služenja predstavlja temelj in osnovo vsakega poštenega in koristnega dela in temu načelu so posvečeni rotarski cilji.

Rotarski cilji se morajo s praktično uporabo pretvoriti v stvarnost. Te dolžnosti nima Rotary International kot centrala naše organizacije, ampak vsak Rotary klub kot samostojna enota. Čez 4800 takih enot ljudi dobre volje dela na vseh kontinentih in med vsemi narodi. Rotary klub predstavlja šolo za rotarsko delo, ki ga mora vsak rotar vršiti v zvezi s svojim poklicem in s svojim položajem.

V tej veliki organizaciji se nahaja tudi Vaš klub, ki se danes ustanavlja. Kot skupina ljudi, polnih dobre volje za propagiranje naših visokih idealov, kljub temu, da pripadajo raznim poklicem in da predstavljajo različne smernice pri presojanju svetovnih in duhovnih problemov, nudi pravo sliko rotarske bratske vzajemnosti, ki je edino jamstvo za pravilno, vneto, vztrajno in uspešno delovanje.

Po svečani proglasitvi inavguracije kranjskega kluba, kar so vsi navzoči burno pozdravili, je izročil br. guverner predsedniku kranj-

skega kluba br. Karlu Česnju rotarski znak ter lepo darilo: kladivo s podlago in ga objel.

V imenu ljubljanskega kluba je izročil dar predsednik br. dr. Golia.

Nato so čestitali novemu klubu: v imenu zagrebškega kluba njegov podpredsednik br. Stanko Širca in v imenu mariborskega kluba njegov predsednik br. dr. Franc Stamol ter izročili tudi lepe darove novemu klubu.

Za vse se je lepo zahvalil predsednik novega kranjskega kluba br. Karel Česenj, ki je izrazil svoje zadovoljstvo, da je prišlo v Kranju do ustanovitve kluba, ki bo nov člen v verigi rotarskih klubov vsega sveta in ki bo pomagal pri širjenju rotarskih načel služenja in dobre volje. Prečital je tudi številne brzojavne in pismene pozdrave jugoslovanskih klubov ter izročil br. guvernerju in ljubljanskemu klubu kot botrskemu klubu najlepše darilo: lepo vezano zgodovino mesta Kranj.

Ni pa moglo izostati tudi to, da je tajnik ljubljanskega kluba br. Drago Potočnik s par prigradnimi besedami izročil rotarski znak svojemu tovarišu br. ing. Francu Kočevanju kot tajniku kranjskega kluba.

Še dolgo časa smo ostali v prijetnem kramljanju med seboj in navezali med seboj zopet nove stike tovarštva, ki tako odlikujejo rotarsko gibanje. Z zadovoljstvom smo odhajali na svoje domove, noseč s seboj lepe spomine na inavguracijo kranjskega kluba. **D. P.**

PŠENIČNI PROBLEM

Edo Marković, R. C. Beograd..

Jedan od najtežih svetskih privrednih problema današnjice u oblasti poljoprivrede pretstavlja pitanje pšenice. Već od svršetka svetskoga rata pšenica je bila u krizi. Zapretana industrijskom konjunkturo u Severnoj Americi i u nizu uvoznčkih zemalja Evrope, a zatim stokiranjem dela izvoznih višaka u USA i Kanadi, ta je kriza tinjala čas slabije čas jače, da godine 1929/30 plane poput požara i zahvati ceo svet.

Uzročnici pšenične krize nastali su, među ostalim nevoljama, u toku prošloga rata. Zatvaranjem Dardanela bila je Rusija, tada najveća zemlja izvoznica u Evropi, zatvorena u Crno more i otsečena od spoljnih tržišta. Isto su tako dovozi iz Argentine, radi nesigurnosti u južnom delu Atlantskog oceana, retko stizali u Evropu. U isto vreme, rat je — baš u savezničkim zemljama koje su gospodarile velikim pomorskim putevima — povećao potrebu za pšenicom: znatne količine propadale su s jedne strane u borbama i pri čestim prebacivanjima s jednoga mesta na drugo, a s druge su strane veće količine trošene zbog bolje ishrane jednoga dela mobilisanog sveta, naročito onoga iz kolonija. Usled toga, cene pšenici enormno su rasle i potsticale prekooceanske farmere da krenu s traktorom u hladnije i sušnije zone u kojim je ranije proizvodnja bila nerentabilna, jer su česte suše i prevremeni mrazevi nametali i suviše velik rizik koji se mogao kompenzirati samo izvanredno visokim cenama. I tako je porast cena

za vreme rata omogućio da se predju klimatske granice na kojim su iseljenci Novoga Sveta u takozvanom pionirskom dobu bili zastali, i površine pod pšenicom u glavnim preookeanskim izvoznim zemljama povećale su se za oko 30%, a proizvodnja za punih 50%. Skraćivanjem vegetacionog perijoda pšenične biljke pošlo je tada za rukom da se ona u tim novim područjima aklimatizira i udomači. Zbog toga se viši nivo proizvodnje održao i posle rata kada je potrošnja pšenice počela da opada. Prema 1909/1914 potrošnja pšenice u svetu bila je manja sve do 1924/25. A od tada je nešto malo rasla, ali taj porast nije bio srazmerni ni sa priraštajem stanovništva ni sa povećanom proizvodnjom; između proizvodnje i potrošnje javlja se sve veća nesrazmera. Istovremeno s ovom pojavom došlo je do poznatih autarkijskih nastojanja izvesnih uvoznih industrijskih zemalja koja su se naročito očitovala u proizvodnji pšenice. Povećavanje proizvodnje u ovim zemljama uticalo je na smanjivanje uvozne potrebe uvoznih zemalja, koja je pala sa 2,2 na 1,4 do 1,5 milijona godišnje. Rezultat svih tih okolnosti bio je porast svetskih stokova koji su 1929/30 doveli do sloma cene pšenice.

U periodu 1931/1934 kriza pšenice bila je najoštrija. Prelazne količine izvoznih zemalja per 1 avgusta tih godina kretale su se između 1,4 do 1,7 milijona vagona što iznosi gotovo trostruko više od normalnog stanja. Cene nisu pokrivale ni proizvodne troškove. Beznadnu situaciju nije niukoliko promenio medjunarodni sporazum o pšenici koji je zaključen polovinom 1935 godine u Londonu, a koji je odredio izvoznim zemljama izvozne kontingente i obavezao ih da, dirigovanjem ponude u granicama predvidjenih kontingenata, utiču na održavanje minimalne cene. Od te mere očekivalo se ograničenje proizvodnje. Ali sporazum je ostao mrtvo slovo na hartiji, sem što su Sjedinjene Američke Države, pod pritiskom ogromnog stoka, sprovele izvesno ograničenje zasejane površine.

Medjutim, godinu dana po stupanju na snagu medjunarodnog sporazuma učinila je priroda ono što nisu mogli postići ljudi. U Severnoj Americi otpočeo je period suša. Prvo u Sjedinjenim Američkim Državama, a zatim i u Kanadi. Usled suše prinosi tih najvećih izvoznih zemalja bili su u tolikoj meri smanjeni, da je svetski bilans pšenice u tom periodu bio stalno pasivan, pa se deficit u proizvodnji morao podmirivati iz nagomilanih stokova.

Smanjenje stokova u izvoznim zemljama započelo je 1935 godine i trajalo sve do pred novu žetvu 1938, kada je on bio sveden na svega 600.000 vagona. Cene pšenice u svetu u tom periodu uveliko su se popravile. Neupućeni su tada smatrali da je svetska pšenična kriza likvidirana. Bilo je i takvih koji su tvrdili da će sušni period u Severnoj Americi potrajati, što više da se tamo čitavi pojasi zemlje pretvaraju u pustinju, pa da nije isključeno da se uskoro svet nadje u oskudici pšenice. Iskustvo je ubrzo pokazalo da je takvo gledanje na stvari bilo iz osnova pogrešno. Savetodavni odbor medjunarodne žitne konferencije u Londonu objavio je, u januaru 1938 godine, svoju opsežnu statističku studiju o svetskom problemu pšenice u kojoj je, na osnovu posmatranja statističkih podataka o kretanju svetske proizvodnje i potrošnje, svetskog uvoza i izvoza pšenice za poslednjih 50 godina, došao do zaključka da će se možda već posle žetve 1938

godine svet naći ponovo u pšeničnoj krizi, a za 1939/40 predvideo je da će, ukoliko u medjuvremenu ne bi došlo do smanjenja proizvodnje, nastupiti prava katastrofa. Ta predviđanja već se obistinjavaju.

Viškovi pšenice izvoznčkih zemalja za 1938/39 cene se na 3,1 milijon vagona, a uvozne potrebe zemalja-uvoznica na svega 1,4 milijona vagona, što znači da će na dan 30 juna 1939 godine stokovi u izvozničkim zemljama iznositi 1,7 milijona vagona, dakle tačno onoliko, koliko su iznosili 1933 godine, kad su se bili popeli na najvišu cifru. Za 1939/40 godinu situacija pšenice u svetu, pod pretpostavkom normalnog prinosa, procenjuje se još gorom; zasejane se površine nigde nisu smanjile, pa će stokovi još dalje porasti. Sve bi to trebalo dati povoda za smanjenje zasejanih površina, jer bi to u sadanjim prilikama u kojim, nažalost, ne možemo računati na povećanje potrošnje dizanjem kupovne moći ogromnog broja gladnih u svetu — bila jedina mera koja bi mogla rešiti problem. Medjutim, uvozničke zemlje, naročito u Evropi, vode, iz razloga autarkijskih i vojno-strategijskih, i dalje politiku proširenja zasejanih površina odnosno povećanja proizvodnje. A prekomorske se izvozničke zemlje, naročito Argentina i Australija, s obzirom na važnost pšenice u njihovoj privrednoj strukturi i na rentabilnost proizvodnje i pri niskim svetskim cenama, odlučno protive svakoj restrikciji. Izgledi za primenu ovakve jedne mere u medjunarodnom opsegu nisu, prema tome, ni malo povoljni. S druge strane nema nade ni da bi se svetski uvoz pšenice mogao povećati. Visoke cene u uvozničkim zemljama Evrope, koje se drže na takvoj visini jer ih se te zemlje ne mogu odreći radi zaštite svojih proizvođača pšenice, kao i slaba kupovna moć velikih importnih područja Azije, sprečavaju svako povećavanje potrošnje.

Ovakav razvitak stvari u svetu koji je, prirodno, doveo do ponovnog padanja cena na svetskom žitnom tržištu nije mogao ostati bez uticaja ni na našu zemlju. Toliko više što pitanje cena pšenice kod nas ne tangira samo proizvođače, nego i potrošače, a to su gradovi i naši bedni pasivni krajevi koji poslednji visoke cene pšenice naročito teško podnose. Oni takvu cenu mogu podnositi samo kad se poveća opšta radinost kod nas i u zemljama u kojim kao iseljenici žive članovi njihovih porodica, dakle kad njihova emigracija u zemlji i na strani može povećati svoje zarade i svoje doznake onima na domu. Medjutim, tekuća ekonomska godina kao ni iduće, koliko se može predvideti, ne nose u tom pogledu dobre perspektive. Pa ipak je Privilegovano izvozno društvo tekuću kampanju započelo cenom od 160 — dinara koja je bila za 100% viša od svetske paritetne cene. Za odredjivanje ovako visoke cene govorila su dva razloga. Posle nekoliko godina povoljnog razvoja pšeničnih cena, i kod nas i u svetu, abruptno sniženje cene pšenici, u času najvećih ponuda na početku kampanje, moglo bi imati nemile reperkusije na čitavu našu narodnu privredu, jer bi unelo uznemirenost ne samo medju proizvođače nego i u ceo poslovni svet. Toliko više što je prediduća kampanja okončana slobodnom cenom na domaćem tržištu od preko 245 — dinara. Pored toga, tada se još moglo verovati da će velik deo izvoznog viška biti izvezen u preferencijalne zemlje: Nemačku (sa pripojenom Austrijom) i Čehoslovačku. Za eventuelne pak gubitke za ostatak izvoznog viška Privilegovanom izvoznom društvu su, na bazi tadanjih svetskih cena,

stajali na raspoloženju dovoljni fondovi, sabrani u predjašnje tri dobre godine.

Situacija se, međjutim, od toga vremena veoma pogoršala. Krajem 1938 godine, izvozni paritet naše pšenice pao je na 50— dinara po kvintalu i naše se domaće tržište našlo na trostruko višoj razini cena od svetske. Zatim, smanjena Čehoslovačka, izgubivši važne industrijske krajeve, otpala je kao uvoznik naše pšenice, dok je izvoz u Nemačku, iako nam je ova zemlja povećala kontingent, ograničen mogućnostima platnoga prometa. Tako se pojavila opasnost da bi nas prilike mogle naterati u položaj da sa većim količinama pšenice podjemo na svetsko tržište i da za te količine polučimo nižu cenu nego što se računalo u času odredjivanja početne intervencione cene.

Tome se pridružio još jedan momenat: Ministarstvo poljoprivrede koje je u početku bilo procenjivalo žetvu na nekih 275 hiljada vagona povisilo je tu procenu početkom novembra 1938 na preko 500 hiljada vagona usled čega su se povisili i izgledi za izvozni višak koji se već u početku kampanje cenio na 45 do 50 hiljada vagona, dok celokupni kontingenti sa preferencijalom koji se teorijski mogu iskoristiti iznose samo 25 hiljada vagona. Takav razvitak stvari kategorički je nametao potrebu sniženja intervencionih cena pšenice, da se veliki gubitak od 100— dinara po kvintalu na robu za svetsko tržište koliko-toliko smanji. To je i učinjeno 17 januara 1939 godine: intervencionna cena smanjena je od 160 na 140 dinara po kvintalu pšenice na bazi našeg najboljeg potiskog kvaliteta. Nije slučajno da je to učinjeno baš u to vreme. Taj je momenat naročito izabran. Zbog malih dovoza, slobodne cene na domaćem tržištu porasle su i držale se već duže vreme iznad intervencionih cena. Ni mlinovi ni posrednici nisu u to vreme imali zaliha, jer ih je povećana tražnja pred praznike pri smanjenoj ponudi iscrpla. Proizvodjači, pak, imali su preko šest meseci vremena da svoj proizvod unovče; ako ga nisu unovčili iz spekulativnih razloga, sami su prouzrokovali da su odnosne količine zaostale da se plasiraju pod nepovoljnijim uslovima. Jer da su sa svojom robom izišli na pijacu u prvim mesecima kampanje, Privilegovano izvozno društvo bi je tada otkupilo i — s obzirom na ograničene mogućnosti u platnom prometu sa Nemačkom — izvezlo na svetsko tržište uz tadanje, osetno bolje cene. Proizvodjači ili, tačnije, jedan njihov deo računali su, izgleda, da vraćanje visokih cena kakve su bile pri kraju prošavše kampanje u našoj zemlji kao i na eventuelne komplikacije u svetu koje, u sadanjim tmurnim vremenima, mogu abruptno izazvati katastrofu za koju proizvodjači vazda čuvaju pšenicu. Ovo raspoloženje ostalo je nepromenjeno i danas, tako da se, bez obzira na opšte stanje cena pšenice u svetu, cene u našoj zemlji drže za preko 10 dinara iznad intervencionih cena. Ako bi ovo stanje potrajalo, mogao bi ovogodišnji izvoz omanuti i znatno pasti ispod procene, a pšenica koja bi se sačuvala izvezla bi se — ukoliko se ne obistine jezive nade naših proizvodjača — tek do godine sa još većim neprilikama. Svakako, ova suzdržljivost naših proizvodjača ima i svoje dobre strane jer je, u ovim teškim vremenima, od velike vrednosti i za našu zemlju da se u njoj, zlu ne trebalo, nadju veće količine raspoložive pšenice. Zbog nedostajanja podesnih magacinskih prostorića čuvanje hrane u velikim dimenzijama u zemlji, pak, moguće je

samo na ovakav primitivan način. — No državna ustanova, odgovorna za dirigovanje cena u zemlji, mora računati i sa mogućnostima izmene psihološkog raspoloženja, pa prema tome sa novim većim ponudama proizvađača i izvozom robe na slobodna tržišta. Pri ovoj drugoj alternativni Privilegovano izvozno društvo ceni da će, ako se obistini prvobitna prognoza izvozne količine od kojih 45 do 50 hiljada vagona, — pri čemu treba istaći da je do sada prodano u inozemstvo svega 16 hiljada a izvezeno svega 12½ hiljada vagona — taj izvoz okončati uz žrtvovanje svoga intervencionog fonda od preko 100 miliona dinara, bez angažovanja državne kase. — Za budućnost, pak, trebaće izvoz naših artikala poljoprivredne proizvodnje koji po prirodi stvari ne mogu konkurisati sa prekooceanskim zemljama — postaviti na novu bazu. Kao zemlja pretežno malog seljačkog poseda koji se služi primitivnim orudjima i načinima rada, naša zemlja more, naime, računati sa jednim dugim periodom teškoća na našem agrarnom sektoru, s naročito u domenu pšenice. Apsorbicija sposobnost zatvorenih pijaca na kojima se postižu povoljnije cene ograničena je stanjem platnoga prometa. Pored toga, te pijace otpadaju jedna za drugom i svedene su sada, u stvari, na jednu jedinu, nemačku. Pa i ta poslednja pijaca verovatno će se koristiti padom pšeničnih cena u svetu. Pšenica je i suviše — da tako reknemo — nezdrav artikal, a da bi se eksporter, naročito oni siromašnih južno-američkih država, mogli odupreti da je prodaju uz plaćanje u kliringu. Šta više, Nemci su sa Argentinom već zaključili sporazum za uvoz cerealijsa na bazi plaćanja u kliringu. Prema tome, naša zemlja mora, nolens volens, računati sa svetskim tržištem. A tu nas čeka teška i nejednaka borba, borba sa velikim prekooceanskim farmama, inventar kojih je snabdeven najnovijim proizvodima moderne tehnike.

U toj borbi biće nemoguće oslanjati se na nesigurnu tuđu pomoć. Valjaće mobilisati pretežno vlastite nacionalno-ekonomske izvore, pomagati artiklima s kojima možemo konkurisati u svetu proizvode koji se mogu samo uz premije izvoziti, privredno jačim slojevima slabije. I intenzivno raditi na popravci kvaliteta, na povećanju prinosa po jedinici površine, na ograničavanju proizvodnje pšenice i sličnih proizvoda i povećavanju produkcije drugih koji budu imali bolju prodju. To će nam omogućiti da našu narodnu privredu sačuvamo od velikih potresa i kriza, dok industrijalizacija naše zemlje ne rastereti naše selo suviše populacije i poveća produktivno stanovništvo gradova čija će nas kupovna snaga učiniti nezavisnim od svetskih pijaca za mnoge proizvode i otkloniti apsurd da, unatoč velikog procenta gladnog stanovništva koje bi moglo apsorbovati celokupnu našu proizvodnju pšenice, taremo glavu pšeničnim problemom.

Rotari u novoj vladi. U novu vladu, koju je meseca februara obrazovao g. Dragiša Cvetković, ušla su i dva rotara: br. dr. Viktor Ružić, član R. C. Sušak, pastguverner našeg distrikta (za godinu 1935—1936) i br. Stevan Čirić, član R. C. Novi Sad. — Naša iskrena rotarska čestitanja!

ING. RADOVAN ALAUPOVIĆ, ZAGREB,

kandidat zagrebačkog kluba za guvernera Jugoslavenskog distrikta
za godinu 1939–1940.

Ing. Radovan Alaupović, direktor „Acetik“ d. d., u Zagrebu, rođen je dne 21. aprila 1899, u Sarajevu. — Srednju školu svršio je u Beču, a visoku tehničku školu u Pragu. Iza svršenih studija boravio je jedno izvjesno vrijeme u Čehoslovačkoj, dok nije 1924. god. došao u Zemun, gdje je imao namještenje u fabrici Azbestcementnog škriljevca „Eternit“ do godine 1927. — Počam od godine 1927. pa do danas, vodi cijelu prodajnu organizaciju kemijskih fabrika suhe destilacije drveta u našoj zemlji.

Za vrijeme svojih čestih posjeta u Čehoslovačkoj imao je prilike da upozna rotarski pokret putem svojih čehoslovačkih znanaca i to Dr. Antonina Suma i gosp. Ing. Jaroslava Podhajskog godine 1925., koji su bili pionira Rotary kluba Praha, koji je klub godine 1925. primljen u članstvo velike svetske rotarske porodice, ali tek kada je došao na svoj novi položaj kao direktor „Acetika“ d. d., Zagreb, dne 5. septembra 1928. godine sazrela je definitivno misao osnivanja Rotary kluba u Zagrebu, — posjetom gosp. Jozefa Schulza u Zagrebu, tadanjeg guvernera čehoslovačkog distrikta. — Rotar Jozef Schulz, posjetio je tada brata Ing. R. Alaupovića, preporukom gosp. Dr. A. Suma i tadanjeg generalnog konzula čehoslovačke republike gosp. Dr. Andriala. — Dne 5. septembra 1928. sastali su se prvi guverner čehoslovačkog distrikta gosp. Jozef Schulz sa braćom Dr. Leustek Vladimirom i Ing. Radovanom Alaupovićem, te je tom prilikom gosp. J. Schulz uputio spomenutu braću u načela rotarstva i pokazao im idealne ciljeve istog. — Napomenuo je, da je već od osnutka Rotary kluba u Čehoslovačkoj t. j. u Pragu, imao nakanu, da ideju rotarstva prenese i k nama na Slavenski Jug. — Ovo je bilo moguće istom nakon osnivanja samostalnog distrikta u Čehoslovačkoj godine 1927. i kada je on postao njegov guverner. I tako su se Ing. Radovan Alaupović i Dr. Vladimir Leustek primili posla oko organizacije kluba u Zagrebu.

Odmah prvih dana priključio se je ovoj dvojici i naš prvi guverner brat Edo Marković.

Kada je brat Josef Schulz po drugi puta u decembru 1928. godine došao u Zagreb, već je bio stvoren pripremni odbor zagrebačkog kluba, koji se je upućivao u literaturi u organizacione propise Rotary kluba. Na konstituirajućoj glavnoj skupštini Rotary klub Zagreb održanoj dne 6. marta 1929, izabran je brat Ing. Radovan Alaupović za prvog tajnika Rotary kluba Zagreb.

Ovu funkciju u klubu vršio je do godine 1933. kada je izabran za predsjednika zagrebačkog kluba. Za vrijeme svoje tajničke i predsjedničke funkcije Ing. Radovan Alaupović intenzivno je saradjivao sa drugom braćom zagrebačkog kluba oko osnivanja Rotary klubova u zapadnom dijelu naše domovine.

Nije bilo niti jedne međunarodne ili domaće rotarske priredbe ili manifestacije, da Ing. Radovan Alaupović nije ovoj prisustvovao, vodjen devizom, da je Rotarstvo izraz našeg dubokog uvjerenja, da nam je služenje najveća naša dužnost.

Od godine 1937. rotar Ing. R. Alaupović ponovno vrši dužnost tajnika zagrebačkog kluba, te je oduševljenje i neograničena ljubav prema rotarskom pokretu bio stalni poriv u njegovom radu!

„KULUK“

Ing. Julije Balog, R. C. Sombor.

Da sam hteo da se pravim važan, zapravo trebao bih da počnem ovo, čisto naučno predavanje o kuluku s tim, da tri minuta govorim o poreklu same reči „kuluk“, o tome kada i u kojem turskom teferu se prvi put spominjao, zašto se u opšte zove kuluk, a zašto ne drukčije. No sve to ne bi menjalo na stvari, što kuluk postoji i ako se možda ne zove tako kako treba. Prema tome da ostavimo te filološke stvari na stranu, pa predjimo na predmet: šta je zapravo kuluk. Kratko rečeno, kuluk je obavezan lični rad na putevima ili narodna snaga. Kuluk se rodio u

Zakonu o putevima od 1929 godine i vaspitan je raznim Uredbama i Pravilnicima, docnije ćemo videti, koliko ima koristi od ovoga mnogostranog i brižljivog vaspitanja.

Kuluk ima pešačkog i kolskog, tj. kulučki obveznici su dužni da rade peške i svojim kolima. Suvišno je da spominjem, da smo mi svi kulučki obveznici i neka se niko ne boji da mu ne pripada ta lepa titula. Zakonodavac je zamišljao jednu impozantnu vojsku za rad, koja će mnogo šta uraditi na putevima i to potpuno besplatno. Bez podrugivanja, fakat je, da ima i znatnijih radova, koji su izvršeni kulukom, na primer odvodnjavanje kišnice i stajaće vode u nekim opštinama na taj način, što su se iskopali odvodni rovovi, ili izrada nekih putnih nasipa, kao što je slučaj u Starom Sivcu, gde je kuluk izradio dva velika nasipa od opštine do kanala Kralja Petra. Ipak u najčešćim slučajevima kuluk u stvarnosti ne izgleda tako kako

ga je zakonodavac zamišljao. Poznato je da su izvesna vremena izuzeta od kuluka, to su: kopanje kukuruza, žetva, vršidba, berba kukuruza, jesenje oranje i sejanje tj. sezonski poljoprivredni radovi. Na nesreću, baš u doba tih radova bi se mogao najveći efekat pokazati na radovima, koji su namenjeni da se izvrše kulukom. Ipak, ostaje još uvek dosta zgodnog vremena da se kulukom nešto uradi. Kada se posle svestranog ispitivanja mesnih prilika, ipak sazove kuluk, vlasti se brižljivo staraju za plaćeno tehničko osoblje, za poslovođe, koji se tačno sakupe ujutro rano na označenom mestu. A šta biva: kulučari se slabo odazivaju. Vrlo često je veći generalštab, nego sama vojska. I ako se odazivaju, javno dobro ima malo koristi od ovoga silom stvorenog rada. Neosporno je da se mnogo šta uradilo kulukom, ali je neosporno i to da efekat nije u razmeri sa uloženim trudom, sa prethodnim i naknadnim piskaranjem, sa iskazima i izveštajima, koje Zakon predviđa u nadi da će akcija uspeti. Naravna stvar, nedolasku je razlog: ona nedisciplinovanost, ona nestašica smisla za zajednicu, što su druga braća više puta ustanovila na tom mestu. Zakon predviđa i izvesne kazne zbog nedolaska na rad, ali ponavljaju se slučajevi spomenuti u predavanjima o školama, ko će neprestano kažnjavati narod, od čije naklonosti zavise razni izbori!!! Po mome skromnom mišljenju to nije ni važno. Kriva je pretpostavka ta da seljak svašta razume odnosno da za te radove ne treba nikakovo naročito znanje ili razumevanje. Na primer: tipičan kulučki rad je kopanje rovova. Da ne govorim o tome, da ni jedan seljak nema poštenog ašova, podesnog za višednevni rad, istina je da je za kopanje potrebna i velika veština i praksa bez koje se ne može ni orati, ni sejati. To znanje imaju profesionalni kubikaši, kojih ima mnogo u Bačkoj i u Slavoniji, koji su svoj vek proveli na kopanju raznih kanala, bazena i td. Velika je smetnja uspešnom radu i ta, što se svaki kulučar boji da će eventualno nešto malo više raditi, nego njegov komšija, pa se ponavlja slučaj nekadašnjeg sveštenika, koji nije dobivao platu u novcu nego — prilagodivši se mesnim prilikama — u vinu, na taj način, što je crkvenjak obnosio veliko bure, u koje je svaki vernik morao da ulije odredjenu količinu najfinejeg vina. No siromak sveštenik dobio je samo čistu vodu, jer je svaki poreski obveznik mislio da se ono malo vode neće primetiti u ogromnoj količini finog vina. Ratarski sinovi ipak nešto malo znaju od tih radova, ali ponekad, na nesreću okupi se i malo šareno društvo. Primera radi spominjem da sam 1926 godine u Apatinu radio sa kulučarima drugu odbranbenu liniju proti poplave, izmedju ostalih i sa somborcima. Vodja sumborske grupe bio je poznati Pera kučeber, koji od toga vremena nikad ne propušta da me pita: kad ćemo opet na bent!! No ni Vrbas nije ni najmanje zaostao iza Sombora, delegirajući u moju grupu jednog studenta medicine, jednog liciderskog kalfu, jednu devojkicu od 16 godina i jednog kontraža iz ciganske bande. Možete misliti, koliki je bio efekat rada! Kamo lepe sreće, što je Bog bio milostiv prema Apatinu, jer ja ga ne bih mogao odbraniti.

Na jednoj godišnjoj skupštini Inženjerske komore podnesen je predlog od našeg brata rotara Ing. Dančika Kaćanskog za ukidanje kuluka, pa se povodom toga predloga razvila živa debata izmedju načelnika g. Ing. Djordja Gasparinia i nas civilnih inženjera. Prirodno

je da je gospodin načelnik po svojoj zvaničnoj dužnosti branio kuluk i pročitao nam izveštaj o rezultatu kulučkih radova. U tom izveštaju bilo je ogromnih cifara o kubnim metrima zemlje iskopane kulukom. Ne osporavam tačnost tih podataka, samo konstatujem, da čovek malo ima smisla za milijonske cifre i ne zna ceniti razliku između dve velike cifre. Jednom je predavač-astronom sa sigurnošću dokazivao slušaocima, da će svet kroz dva bilijona godina propasti zajedno sa svim živim bićima. Na to se poplaši jedan slušalac i uplašenom tonom zapita: „Koliko ste kazali godina?“ „Dva bilijona“ ponavlja predavač. „O, hvala Bogu, strašno sam se poplašio, mislio sam, kroz dva milijona godina“. Bogme, teško je ceniti da li je taj efekat rada kulučara velik ili nije i da li je 300.000 m³ zemlje mnogo ili malo. Ja razmatram te izveštaje sa izvesnom sumnjom kako i efikasnost cele vojske rada koja se sastoji od samih nestručnih radenika. Ne znam da li draga braća znaju, da 16 kolica sačinjavaju jedan kubni metar zemlje, što teži 1600 kilograma, prema tome da su jedna kolica 100 kilograma teška. Je li već kogod pokušao da pokrene puna kolica zemlje? Na ovom mestu ne mogu da tajim da ja ne verujem u one lepe slike, koje pokazuju divne i dirljive scene iz rada takozvanog „Arbeitsdienst-a“ iz totalitarnih država, gde nezaposleni knjigovodje i berberi, oduševljeni od moderne ideologije, sjajne kanale kopaju. Mišljenja sam, da su ti kanali veoma skupi i da izdržavanje ovakih radničkih grupa nije ništa drugo, nego nevešto prekrivena pomoć nezaposlenima.

Naravna stvar, rezultat kuluka se menja prema mesnim prilikama. Na primer, u vremenu od 1950 do 1958 godine, efektivan tj. pešački kuluk dao je sledeće rezultate: u Baranji 11.82 din po jednom stanovniku, dok u Srbiji 45.46 din ali bi bilo pogrešno iz toga doći na taj zaključak, da su ljudi u Srbiji četiri puta disciplinovaniji ili više opterećeni kulukom nego u Baranji, nego da te cifre rezultuju samo iz tih okolnosti da u Srbiji nije običaj da se kuluk otplati, nego se skoro isključivo odradi. Iz te otplate se stvara takozvana otkupnina ličnog rada, koja igra veoma značajnu ulogu u finansiranju gradnje i održavanja puteva. Naime prepušta se obveznicima, da slobodno biraju, hoće li da odrade ili da otplate kuluk. Izvesnim zanimanjima kao što smo mi ovde — barem u praksi — ne dozvoljava se da odrade kuluk. (Inače ne bih dao za 100 din kada bih mogao da vidim brata Miloša našeg ceremonijara kada ujutru izlazi na kuluk sa ošovom i lopatom, sa torbicom jela za tri dana!)

Gore spomenuta statistika o razlici opterećenja sa tom dažbinom između pojedinih krajeva naše Banovine pokazuje već sasvim sliku, kada sravnim otkupninu ličnog rada koja otpada na jednog stanovnika. Naime na jednog Baranjca otpada 114.71 din dok na jednog Srbijanca 10.98 din. Ako uzmemo oba oblika ove obaveze, dakle pešački i kolski, tada je kuluk dao u Bačkoj prosečno 154.50 din po stanovniku, dok u Srbiji samo 54.44 din po stanovniku. Ta različitost u opterećenju pojedinih predela jedne iste banovine daje prvenstveno povoda svakojakoj agitaciji protiv kuluka. Medjutim baš agitacija glede plaćanja otkupnine, sve do sada, nije bila ni najmanje opravdana, naime, iako kuluk u prvobitnoj formi nije koristan za opšte dobro, u otkupljenoj formi, kao iz otkupnine ličnog rada, bio je vrlo pravedno rasporedjen, jer su se prihodi smeli potrošiti samo na teritoriji onog sreza, u kojem

je uplaćen. Na taj način stanovništvo jednog sreza moglo je uplivisati na tempo usavršavanja svoje putne mreže, tako da je većina otplatila svoj kuluk i nije odradila. Šteta je, da Uredba o putnim fondovima predviđa da se 25% od naplaćene otkupnine ličnog rada ima prenositi kao dotacija putnom fondu, na koji se više ne odnosi to pametno i pravedno pravilo Zakona, da se potroši na mestu ubiranja.

Za dokaz toga da se i merodavni krugovi bave planom ukidanja kuluka, citiram iz članka Načelnika tehničkog odeljenja kr. banske uprave u Glasniku Jug. društva za puteve odnoseći se deo: „I ako kuluk u Dunavskoj banovini daje vrlo dobre rezultate naročito u pogledu otkupnine ličnog rada, mi smo ipak mišljenja da bi bilo bolje da se on zameni putnim prirezom. Sigurno je medjutim, da narod ne bi rado primio ni to opterećenje kao što ne prima rado ni ma koje drugo fiskalno opterećenje, ali je kuluk u narodu ozloglašen i u rdjavojoj uspomeni još od turskog vremena, te se protivu takvog opterećenja lakše može agitovati bez straha od zakonske odgovornosti. Zbog toga obveznici ličnog rada u mnogim krajevima na sve moguće načine izbegavaju da te obaveze izvrše i u toj svojoj nameri nalaze podrške na mnogim stranama tako, da je uredno izvršenje lične obaveze ili otkupnine, uslovljeno samo disciplinom, koja u svima krajevima nije podjednaka, pa se ta sredstva u raznim krajevima nejednako i realizuju.“ Tako piše sam g. načelnik.

*

Druga vrsta ličnog rada je kolski kuluk, što znači da su vlasnici zaprega obavezni da besplatno razvoze kamen na puteve. To kud i kamo bolje funkcioniše nego pešački ručni kuluk, jer je vreme, kada se kamen vozi, prepušteno obveznicima, koji onda voze kada već nikakvog drugog posla nemaju. Ali čim treba razvoziti malo veću količinu kamena, kao na primer za rekonstrukciju šta više za novogradnju puta, odmah prestaje funkcionisati ceo kuluk, pa se mora razvoz kamena platiti, kao što je slučaj u Somboru ove godine.

Nije bio moj cilj da zlonamernom kritikom ukažem na slabosti i tako omrznutog kuluka, nego samo to, da Vam opišem bezizlazno stanje koje je nastalo primenom jedne zakonske odredbe, o kojoj svako zna, da ne valja, a koja ipak — inercijom stvari — ostaje na snazi.

SELO I GRAD

Dr. Ivan Graho, R. C. Karlovac.

U karlovačkom klubu provodi se prema predlogu br. Petra Koševića, tajnika ovog kluba, vrlo dobra praksa, da se na održavanje predavanja pozivlju predavači iz drugih klubova. Tako su u Karlovcu držali predavanja iz Zagreba, br. dr. Milovan Zoričić, ing. Gjuro Stipetić, Marko Bauer, dr. Miljenko Marković, a po programu, ta predavanja se nastavljaju. Nedavno je opet u Zagrebu, predavao član karlovačkog kluba dr. Ivan Graho, o nižoj temi. Ovo je tim značajnije, kada se uvaži, da je br. dr. Ivan Graho načelnik grada Karlovca, i kojem je uspelo srediti gradske prilike u svakom pogledu, i koji je

pokazao i djelom dokazao, da jedna općina može živjeti svojim sredjenim tokom i životom. Predavanje bazira na njegovom iskustvu, a izazvalo je živu diskuziju, koja je takodjer predstavljala drugi dio ovog predavanja. Radi toga potrebno je, da se ovo predavanje pomno pročita, a praksa medjuklupskih predavanja, da se proširuje i na ostale klubove.

*

Malo se čuje pjesme o idili na selu. Došla su vremena i pred nama je iskrsnuo cijeli novi problem sela, problem njegovog gospodarstva, zdravstvenog i kulturnog preporoda.

Temelji našega naroda, njegove fizičke, moralne i materijalne snage kao i njegove nacionalne svijesti u selu su. Prema tomu je problem našeg sela, — problem našega naroda, a preporod sela — preporod naroda. Omjerivši sadanji kulturni i ekonomski nivo našega sela o nivo našega grada, nailazimo na jedan nesklad, na jednu nesuvislost radi koje cijeli naš narodni sklop mnogo gubi od svoje jedinstvenosti i kompaktnosti. Taj nesklad izkazuje neku zaostalost našega sela za našim gradom, dakle i zaostalost našega seljačkog naroda, koji čini $\frac{4}{5}$ našega cijeloga naroda i koji predstavlja njegovu pravu snagu, — za našim gradjanstvom, pa u mnogom pogledu i za dobrim dijelom našeg radništva. Takav nesklad umanjuje i našu gospodarsku snagu i našu političku moć i naš kulturni polet. I za to mi ozbiljno, energično i smišljeno moramo raditi na uklanjanju toga nesklada, a u tome ćemo najbolje uspjeti, ako uz potrebnu brigu oko što većeg napretka našeg grada, naših kulturnih i ekonomskih ustanova i vrijednosti u njemu, posvetimo još mnogo veću brigu oko općeg preporoda našeg sela i seljaštva.

Priješka je potreba, da se što prije organizira na selu naš javni rad i kulturno prosvjetni i gospodarski i politički u svrhu što temeljitijeg i što skorijeg takovog preporoda. Ova organizacija našeg javnog rada imala bi se provesti u pravcu, da naš grad, u prvom redu naša inteligencija stavi svoje usluge više nego li je to činila do sada u službu sela i seljaštva, kao i da svoj život više nadahne čistim narodnim duhom. Čemu bi nas dovelo jedno prebrzo nastojanje, da našem gradu damo lice najmodernijeg gospodarskog i društvenog života zapadno evropskih gradova, dok bi selo ostalo zanemareno? Nastao bi jedan dubok ponor između sela i grada i naš bi se narod rascijepio u dva suprotna tabora. Naše seljaštvo treba prosvjetu i jaku gospodarsku organizaciju. To prije svega, a onda i sve potrebne zdravstvene ustanove i mjere i mnogo toga drugog, što čini civilizaciju civilizacijom i kulturu kulturom.

Zašto treba našem selu najprije prosvjeta? Na ovo pitanje nije teško odgovoriti, jer je notorno, da bez potrebnog obrazovanja seljaka i gradjana nema trajnog narodnog napretka.

Obrazovanje znači stvaranje subjekta, razvijanje umnoga smisla i oživljavanje svih prilika života njime. Ono znači život staviti na svjesne snage i svakoga pojedinca osposobiti za skladno duhovno odredjivanje. Ono znači lično obrazovanje svakog pojedinca, znači dakle u svakom pojedincu raspaliti luč duha, da može svjesno gledati i svjestno htjeti, a to je danas i te kako potrebno našem seljaku i

gradjanu, da može naći u ovoj životnoj borbi pravi način i pravi put, kojim će trajno popraviti svoj prosvjetni, gospodarski i socijalni položaj.

Kakovo obrazovanje je potrebno našem selu? Zemljoradnja se je vjekovima razvijala kao empirijska vještina, pa je tako njezin uspjeh uvijek ovisio samo o sretnom i uspjelom slučaju kojeg marljivog pojedinca. Ta empirijska vještina i njezini uspjesi prenošeni su predajom sa oca na sina, prema čemu je tada i vrijedila narodna poslovice: „Tko zna bolje, — rodilo mu polje“. Razumljivo je, da se ovakim načinom nije moglo u poljoprivredi polučiti trajne i veće rezultate u korist iste.

Jedva je prošlo nekih 50 godina kako su se počela intenzivno vršiti biološka ispitivanja kulturnog bilja, ispitivati sastav zemljišta, klimatske prilike, razvoj raznih usjeva, pa je već u to kratko vrijeme polučeno, da se naučnim organizovanjem poljoprivredne proizvodnje znatno umnože i višestruče prinosi iste.

Napredak tehnike omogućio je upotrebom raznih strojeva racionalnu obradu zemlje. Racionalnom obradom zemljišta smanjuju se na jednoj strani proizvodni troškovi, a na drugoj strani povećava se kvantitativno i kvalitativno prirod, što povoljno djeluje na jačanje naše poljoprivrede i tako omogućuje bolji život širokim narodnim masama.

Naučni rezultati nisu slučajni i prolazni u poljoprivredi, oni navješćuju, da će se u kratko vrijeme znatno podići produktivnost iste i tako olakšati teški život širokih slojeva.

Razumljivo je, da će to vrijediti samo onda, kad znanstveni rezultati o ispitivanju sastava zemljišta, klimatskih prilika, selekciji sjemenja, umjetnom djubrenju, racionalnoj upotrebi strojeva za obradu tla i t. d. prodru u široke narodne mase. Prema ovom je svrha poljoprivrednom prosvjećivanju, da unosi u seljačke mase znanstvene rezultate agronomskih naučnih istraživanja, da provadja pokuse i podučava o praktičnoj upotrebi modernih strojeva za obradu tla.

To je moguće polučiti organizacijom dobre nastave u osnovnim, poljoprivrednim produžnim i nižim poljoprivrednim školama, predavanjima sreskih ekonomista i putujućih učitelja, održavanjem zimskih tečajeva, tečajeva u vojsci, prosvjećivanjem pomoću radija, čitaonica, osnivanjem uzornih dobara, pokusnih stanica, rasadnika i dobro organizovanom štampom.

U poljoprivrednim produžnim i nižim poljoprivrednim školama, koje imaju služiti isključivo za obrazovanje naših uzornih seljačkih gospodara, mora se kod odgoja imati u vidu to, da se svi polaznici moraju po svršenoj školi vratiti poljoprivredi, pa ih zato valja tako i odgajati. Naročito treba izbjegavati, da se taj pomladak u tim školama ne pogospodi i po svršenoj školi otidje u grad za pisara ili pandura i tako umjesto dobrog gospodara dobijemo lošeg pisara ili pandura.

Ovdje je pobrojeno kako se ima širiti poljoprivredno prosvjećivanje a uspjeh tog prosvjećivanja ovisi u glavnom o narodnoj inteligenciji, koja mora plemenitim idealizmom i voljom bez svakih zakulisnih računa poslužiti svom narodu, upućivati ga sve višim i daleko-sežnijim ciljevima, kako ve danas postavlja opći pro-

svjetni, gospodarski i društveni razvoj svijeta i čovječanstva.

Uporedno sa poljoprivrednom prosvjećivanjem treba odmah otpočeti radom oko podizanja i organiziranja gospodarstva na selu. To treba činiti zato, jer je gotovo 80% našeg pučanstva uposlano u poljoprivredi, pa je logična posljedica toga, da je poljoprivreda glavni dio naše proizvodnje. Unatoč toga što je poljoprivreda glavni dio naše proizvodnje, možemo gospodarsko stanje naših seljaka označiti na kratko ovako: „Seljaci su loše obučeni, slabo hranjeni, mnogo rade i malo zaraduju“.

Kraj ovakovog stanja razumljivo je, da selo ne može napredovati, prem razni ideolozi pjevaju pjesme seljacima, u kojima im obećavaju bez svakog temelja skoro poboljšanje u njihovom životu. Medjutim je seljacima iz dana u dan sve gore, što oni i sami najbolje osjećaju, pa se ima zahvaliti samo njihovoj velikoj strpljivosti, što se uvijek nadaju u poboljšanje svojeg teškog položaja. Nameće se pitanje, koji uzroci imaju za posledicu propadanje sela i njegove privrede?

Ti uzroci su u glavnom ovi:

- 1) Pomanjkanje zemljišta, kojim raspolaže seljak;
- 2) prekomjeran porast pučanstva na selu obzirom na lagani tempo industrijalizacije;
- 3) manjkava naučno ratarska sprema;
- 4) prekomjerno cijepanje seljačkih posjeda;
- 5) nesposobnost seljačkih posjeda u konkurenciji sa velikim posjedom u pogledu produkcije i promjene na tržištu;
- 6) pomanjkanje povoljnog poljoprivrednog kredita;
- 7) preopterećenost javnim dažbinama;
- 8) pomanjkanje potrebnih komunikacija do tržišta.

Ovo su glavni uzroci, koji imaju za posledicu propadanje našeg sela i ima i drugih manje važnih, koje se ne može pobrojiti u okviru ovog kratkog prikaza. Želimo li spasiti naše selo i njegovu privredu od propasti, moramo ga privredno reorganizirati, prosvjetno pridići, socijalno preporoditi, a to je moguće polučiti samo tako, da sistematski uklanjamo navedene uzroke, koji imaju za posledicu propast sela.

Prema statističkim podacima bilo je god. 1930. u našoj državi ukupno 4,770.000 seljačkih porodica od kojih 439.000 nisu uopće imale obradive zemlje, pa su prema tomu članovi tih porodica, koji iznosi 20% cjelokupnog pučanstva ili 3,000.000 duša bili čisti seoski proletarijat. Prosječno po 1,5 hektara zemlje imalo je 3,529.000 porodica ili 69% svih gospodarstava, a sa prosječnim posjedom od 2 do 3 hektara bilo je 184.000 gospodarstava (4%), te sa posjedom od 5—10 hektara 4,05% gazdinstva. Samo 2,9% gospodarstava imalo je veće posjede od 10 hektara.

Poznato je, da je 5 hektara minimum posjeda potreban za čedan život seoske porodice, jer se istom za takav posjed isplati nabaviti gvozdeni plug, drugo potrebno orudje i držati tegleću marvu.

Ove brojke nam jasnu kažu, da je na selu život vrlo težak i da je pomanjkanje zemljišta jedan od glavnih uzroka takovom teškom stanju sela, jer najспособniji seoski gospodar ne može uspješno gospo-

dariti, ako nema zemlje. Slijedi iz ovoga, da se seljacima, koji su voljni raditi, mora dati potrebna zemlja za obradu. Do obradive zemlje može se doći samo tako, da se provedu razne melioracije raznih močvarnih polja, da se privedu kulturi sva neobradjena zemljišta i konačno, da se agrarnom reformom likvidira sve loše obradjene i zapuštene posjede. Ovim načinom dobivenu zemlju treba pravilno podijeliti i otstupiti seljacima, koji su ju dužni obradivati. Tim načinom bi se barem donekle ublažilo seosko bijedu, jer bi se mnogoj porodici osiguralo opstanak i život na selu. Pripominjem, da se seoske i općinske pašnjake ne bi smjelo dijeliti, već bi se postojeće trebalo kultivirati i prema potrebi osnivati pašnjake, pa bi se tim načinom omogućilo velikom broju sitnih posjednika ispod 5 jutara, da mogu i oni hraniti najpotrebniju im stoku. Način kako bi se provodila ovakova agrarna reforma i tko bi snosio s tim u vezi skopčane troškove ne spada u okvir ovoga prikaza, pa zato o tomu i ne govorim.

Prekomjerno cjepanje seljačkih posjeda nastalo je naglim porastom seljaštva na selu, koje se za sada još ne može uposliti u obrtu, trgovini i industriji obzirom na lagani tempo razvitka istih.

Za posljednjih 20 godina povećalo se je pučanstvo naše države od 12 na 14,600.000, dakle ravno za 2,600.000 duša, što je vrlo mnogo kada se uvaži, da se je stanovništvo Francuske za vrijeme od 1876. do 1926, dakle za 50 godina povećalo za jedva 5,000.000 stanovnika, prem je tada Francuska imala 57,000.000 pučanstva.

Uvažimo li ovaj nagli porast pučanstva kod nas na selu, zatim pomanjkanje zemljišta, nerazvijenost industrijsko - obrtničko - trgovačke privrede, primitivni način poljoprivredne produkcije, nedovoljnu ratarsku spremu, nikakovu selekciju sjemenja, voćaka itd. dolazimo do zaključka, da je moralo doći do cijepanja seljačkih posjeda, a time i do vrlo teškog stanja na selu, pa tako u posljednje vrijeme vidimo na našim gradskim ulicama mnogo seljaka prosjačiti.

Ovo prekomjerno cjepanje seljačkih posjeda može se spriječiti tako, da se izmijeni gradjansko pravni nasledni red i zaštiti gospodarska samostalnost najmanjih posjeda do 5 hektara. Takav zaštićeni posjed nebi se mogao otudjiti ni opteretiti bez naročite dozvole suda. Istina, ova ustanova dolazi već dosta kasno, jer je naš seljački posjed već rasparčan, ali bi ipak pridonjela ozdravljenju na selu, pošto bi utjecala na pojedinca racionalno i ekonomski produktivno. Ustanova nije pravedna i socijalna, ali je korisna, jer bi mnogi članovi porodice unaprijed znali, da od posjeda nemaju šta očekivati i da si moraju potražiti egzistenciju u novom zanimanju. Stvorila bi ova ustanova u najmanju ruku osjećaj veće odgovornosti za vlastitu sudbinu, a tim bi se razvio i poduzetan duh u našem narodu, koji nam je toliko potreban. Poljoprivredi nepotrebna radna snaga napustila bi selo i zemlju, našla bi si drugo zanimanje, pa bi se sistematski smanjio broj stanovništva na selu, a rasparčani posjedi opet bi se postepeno sjedinili u veće za život sposobne posjede. Našli bi ti ljudi uposlenje u trgovini, obrtu i industriji itd., a mnogi bi emigrirali. Postali bi oni konzumenti za seljačke i industrijske proizvode, stvorili bi bar donekle domaće tržište i tako olakšali život u selu i gradu.

Seljačka poljoprivredna proizvodnja ne može konkurirati proizvodnji velikog posjeda, koji upotrebljava strojeve za obradu tla, se-

lekcionirano sjemenje, uzgaja plemenitu stoku i sposoban je za brzo specijaliziranje u proizvodnji onih produkata, koji se najviše na domaćem i stranom tržištu traže.

Na međunarodnom tržištu ne može naša poljoprivreda sa žitaricama konkurirati, jer Amerika i druge zemlje nude žitarice ispod naše cijene. Znači to, da naša poljoprivreda mora umjesto žitarica izvoziti uhranjenu stoku, mliječne proizvode, voće, vino i druge sirovine u koliko nisu potrebne domaćoj industriji. Mora se dakle našu privredu reformirati tako, da se žitarice upotrebljava za bolju ishranu pučanstva i stoke, te da razvijemo poljoprivrednu industriju za preradu žitarica i svih stočnih proizvoda od mlijeka do vune. Tim načinom će naša poljoprivreda polučiti na tržištu veće dobitke i postati sposobna za konkurenciju s drugim državama, a povoljno će to utjecati i na razvitak domaće industrije.

Seljaci ne mogu i radi pomanjkanja kredita podići produktivnost svojih posjeda. Potreban poljoprivredni kredit mogu seljaci nabaviti pomoću zadruga, dakle vlastitom pomoći i kreditom organizovanim po državi, kao što je to slučaj kod nas sa Privilegovanom agrarnom bankom. Ovim putem dobivenim kreditom mogu se služiti samo veća gospodarstva, jer su ona obzirom na prihod u stanju povratiti dugoročno uzajmljeni novac.

Zadugarstvo može imati uspjeha samo onda, kad se poveća broj srednjih seljačkih posjeda i kada opći stepen kulture bude takav, da osposobi seljake za vodjenje zadružnih organizacija t. j. da vjeruje jedan drugome, da prestanu pronevjeranja, i da budu voljni raditi nesebično. Sa kreditiranjem seljačkog posjeda je vrlo teško, pa će morati država i komunalna tijela hitno poraditi oko organizacije najpotrebnijeg poljoprivrednog kredita i tim načinom sanirati seljačke posjede, te tako ojačati naš agrar.

Država je bila prisiljena intervenirati kod prezaduženja seljaka, jer bi inače naša poljoprivreda propala, a time bi teško nastradala i sva ostala privreda u državi.

Stanje naših seljaka mnogo je pogoršano s time, jer nemamo razvijenih potrebnih komunikacija, pa su seoski gospodari jako udaljeni od tržišta i ne mogu radi skupog podvoza unovčiti svoje produkte. Često je skuplji podvoz robe od same vrijednosti iste, pa je razumljivo, da je u takovim prilikama seljački posjednik oštećen. Dužnost je države i komunalnih tijela, da organiziraju javne radove za izgradnju najpotrebnijih komunikacija i tako ožive promet sa udaljenim mjestima, te pruže zaradu nezaposlenim radnicima.

Dažbine, naročito općinske su velike, pa ima slučajeva, da su samo općinske dažbine veće za 200% od državnih. Ove dažbine smanjilo bi se tako da država preuzme na teret svog budžeta preneseni djelokrug uprave, koji vode općinska poglavarstva, — te da ekonomski slabe općine sjedini i tako dobije jake općine, koje će moći snositi terete.

Prema ovom prosvjetnom i ekonomskom prikazu našeg sela vidi se, da je dužnost države i samoupravnih tijela, smišljenim uredbama i zakonima, te raznim povlasticama i materijalnim doprinosima svestrano unapredjivati naš agrar. Jaki agrar je potrošačka baza za industriju, jer je poznato, da siromak ne može kupovati industrijske proizvode. Svaka mjera, koja slabi potrošačku sposobnost agrara

štetna je za industriju kao cjelinu. Nadalje se vidi, da se mora u što kraćem vremenu pristupiti što bržoj industrijalizaciji, te podizanju obrta i trgovine u državi, jer će se tim načinom uposliti nepotrebnu radnu snagu u poljoprivredi, pa će tako ljudi uposleni u industriji, trgovini i obrtu postati potrošači agrarnih proizvoda, a naši seljaci opet dobri potrošači industrijskih proizvoda, — jednom riječi ojačati će industrijalizacijom i obrtom i poljoprivreda i sama industrija sa obrtom i trgovinom.

Dužnost je države i komunalnih tijela, da svim sretstvima naročito raznim povlasticama unapredjuju industrijalizaciju zemlje. Država i komunalna tijela ne smiju industriju u njihovom razvoju opterećivati velikim porezima i dažbinama, jer ona neće moći nesmetano napredovati, a to je ogromna šteta za cijelu privredu i narod.

Država i komunalna tijela moraju industriji omogućiti slobodan razvitak, jer o tome ovisi blagostanje u našoj zemlji. Nepotrebnu radnu snagu u poljoprivredi mora se uposliti u industriji, obrtu i trgovini itd., jer je to jedini način kako se može riješiti teški gospodarski problem sela i grada.

Na selu ima ostati samo toliko pučanstva koliko ga može poljoprivreda uposliti i prehraniti, a sav ostali višak pučanstva sa sela mora se uposliti u industriji, obrtu, trgovini itd. Ne treba se prema ovomu u industrijsko-obrtnoj-trgovačkoj privredi uposliti pučanstvo, koje može živjeti na selu od poljoprivrede, već samo ono pučanstvo koje nema zarade u poljoprivredi i koje ne može živjeti od iste.

Kada se selo prosvjeteri i gospodarski pridigne, poboljšati će se istodobno i zdravstveno stanje našega sela. U cilju podizanja zdravstvenog stanja na našem selu trebaju država i općine, da namjeste što više liječnika, bolničara, babica, da osnuju ambulante i apoteke. Potrebno je, da se osnuju i domaćinske škole, koje moraju obvezno polaziti sve domaćice. Tim načinom poboljšati će se i ishrana na selu, jer danes mnoge domaćice ne znaju hrane prirediti.

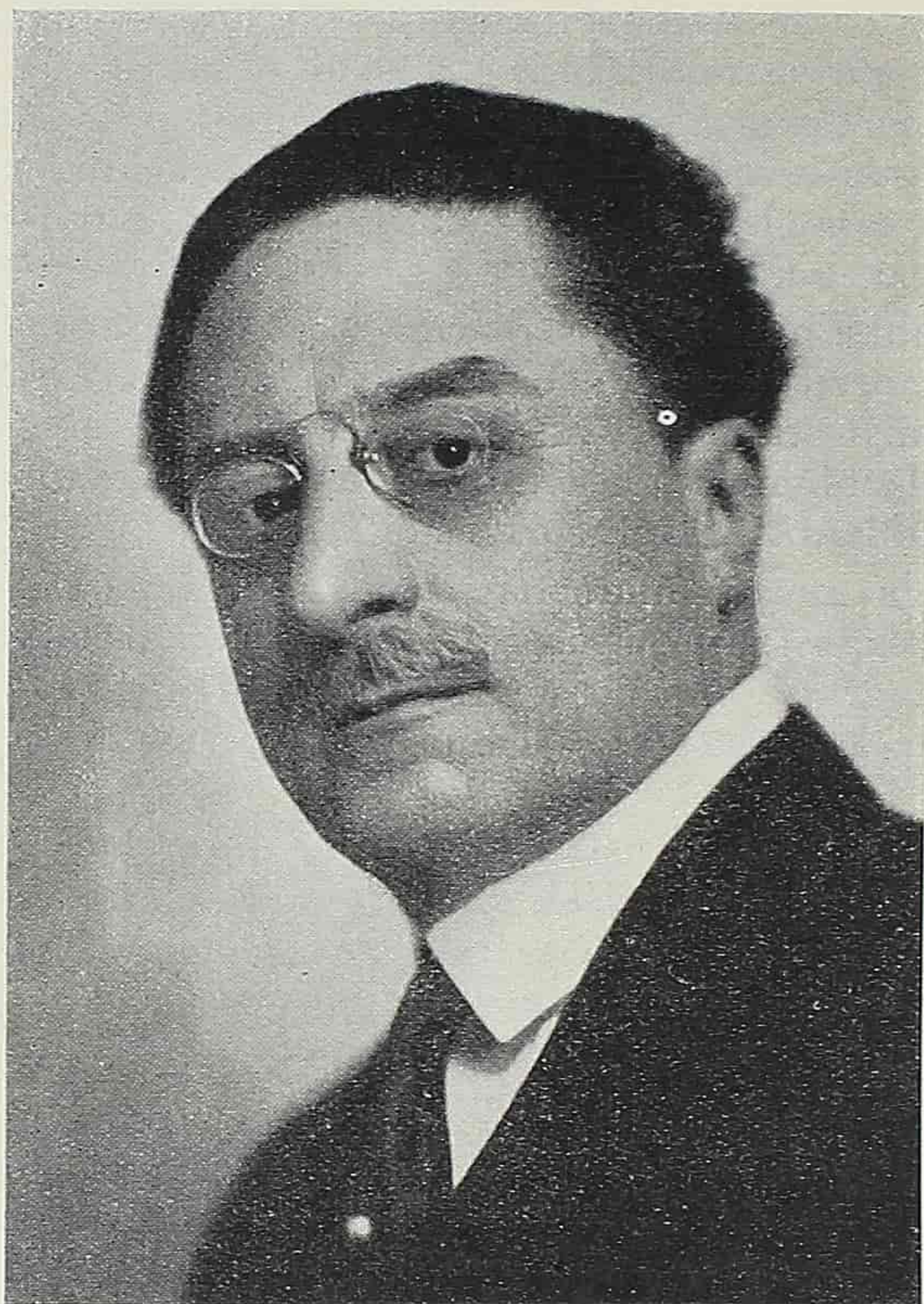
Ovim kratkim prikazom ocrtao sam potrebe sela i grada, te prikazao kako bi se moglo barem malo poboljšati stanje na selu, a i gradu.

Ističem, da je pored istaknutih mjera za poboljšanje stanja u selu i gradu, potrebna valjana državna uprava, koja će pravilno shvaćati narodne potrebe i nastojati im u najvećoj mjeri zadovoljiti.

Završujem ovaj prikaz time, da do napretka našega sela može doći samo uz pomoć i idealističku suradnju inteligencije i u opće našega grada, gdje je sakupljena inteligencija i novčana snaga. Narodne kapitale i novčanu snagu treba racionalno utrošiti za unapredjivanje agrara i nacionalne industrije, jer će se samo tako uskladiti selo i grad. Tako će ojačati poljoprivreda, seljaci će postati potrošači tvorničkih proizvoda, tvornice će uposliti u poljoprivredi nepotrebnu radnu snagu, pa će tako nastati i domaće tržište, na kojem će se moći agrarni i industrijski produkti unovčiti. Nastati će tako skladnost između sela i grada, bit će uklonjene nesuglasice u gospodarskom životu kao i nesklad u društvenom i moralnom pogledu.

Ove misli neka nas vode u našem radu, pa će u domovini nastati bolji život.

ROTARY U RUMUNJSKOJ

Knez C. Basarab Brancoveanu,
Guverner rumunskog distrikta R. I.

U Rumunskoj postoji Rotary 10 godina. Prvi je klub osnovan 1929 god. u Bucarestu na inicijativu inženjera Pennesco - Kertsch i nekoliko njegovih prijatelja. Sada postoji 9 klubova: Bucarest, Timisoara, Arad, Cluj, Cernauti, Iassy, Brasov, Ploesti i Câmpina sa ukupno oko 500 članova. Rumunska je postala samostalni distrikt u 1955 god. te je imala 3 guvernera i to: g. Pennesco-Kertsch, g. Agrippa Popesco i današnjeg guvernera kneza C. Basarab Brancoveanu.

Rumunskoj su klubovi, inspirisani idealom služnja zajednici stvorili lepa dela:

Rotary je klub Bucarest podigao, na vlastiti trošak u selu Merisani na terenu, kojeg je u tu svrhu poklonio rotar inženjer Fi-

csinesco, bolnicu-dispanzer sa sobom za konference i sa bibliotekom, koja će postati centar lekarske asistencije i kulture od kojeg će mnogobrojni seljački narod okoline imati neprecenljive koristi.

Club u Timisoari votira svake godine velike iznose društvu za zaštitu rudara, koji su propali a koje društvo ima za cilj, da se rudare napravi opet korisnim građanima.

Rotary Club u Cluju se bavi na inicijativu Dr. Badulesca akcijom za pomoć sakatoj deci.

Club u Aradu održava letnu školu pod vedrim nebom za slabotnu decu.

Svi ostali klubovi rade mnogo na karitativnom polju.

U prošloj je godini stvoren poljsko - rumunski komite, koji se dobro razvija.

Rumunski rotari žele, da dobiju slične komitete sa ostalim susednim distriktima, koji bi imali zadatak, da rade na što višem prebližavanju naroda, njihovom prijateljstvu, i medjusobnom sporazumevanju i saradivanju.

Rotarske žalosti. Umrula je majka predsednika R. C. Šibenik gdja Dumica Žaja. Naše iskreno saučešće!

IZ NAŠEG DISTRIKTA

СРЕТА ОБРАДОВИЋ

10. јануара о. г. умро је члан Ротари клуба у Београду брат Срета Обрадовић. Његовом смрћу Ротари клуб у Београду изгубио је једнога од својих најстаријих, најбољих и најпреданијих чланова. Поставши чланом клуба у првим мјесецима ротарства, Срета се с правом уброја међу осниваче тога младог покрета. Својим особинама Срета је био предиспониран за такову улогу. Носећи у души и срцу у пуној мери све особине које човека чине човеком у правом смислу речи, а у данашње не баш херојско време, Срета је у ротарски покрет ушао као већ формиран ротар. Не можда детаљним познавањем ротарског устава, статута и правила, него поседовањем свих племенитих карактерних особина, које ротарство захтева од својих чланова, а настоји

да их развије и код што већег броја чланова људске заједнице. Срета је с правом код нас убројан међу пионире овога покрета у нашој земљи. Осим високих квалитета свога срца, Срета је био та који је међу нас уносио свеж дух. Увек расположен за разговор и шалу, увек ведар и оптимиста, Срета је у часовима разоноде уносио међу нас ведро расположење. Прошавши кроз многа искушења у животу, који га није много миловао, Сретан се је очеличио и ни од каквих тешкоћа није престао. Увек је био свестан да честитим и исправним радом може и мора, ако не да се дође до великог богатства и положаја, а оно да може да се живи и створи поштено име. Њему је то било главно.

У испуњивању дужности члана клуба Срета је био међу првима. Све што је радио било је тихо, без великог истицања, а увек свесно и темељно, без очекивања неког признања. Сасвим у ротарском духу, а по правилу да је служење другоме изнад свега.

Губитком таквог друга и члана Ротари-клуб у Београду је погођен и дубоко ожалосћен. Међу нама више нема брата Срета, али он код нас оставља дубоко урођено осећање искрене благодарности и признања за све што је код нас радио. Успомена на брата Срета вечно ће лебдети међу свима ротарима југословенског дистрикта.

Др. Сима Илић.

PRETSEDNICI I TAJNICI KLUBOVA NAŠEG DISTRIKTA
ROTARY CLUB BITOLJ

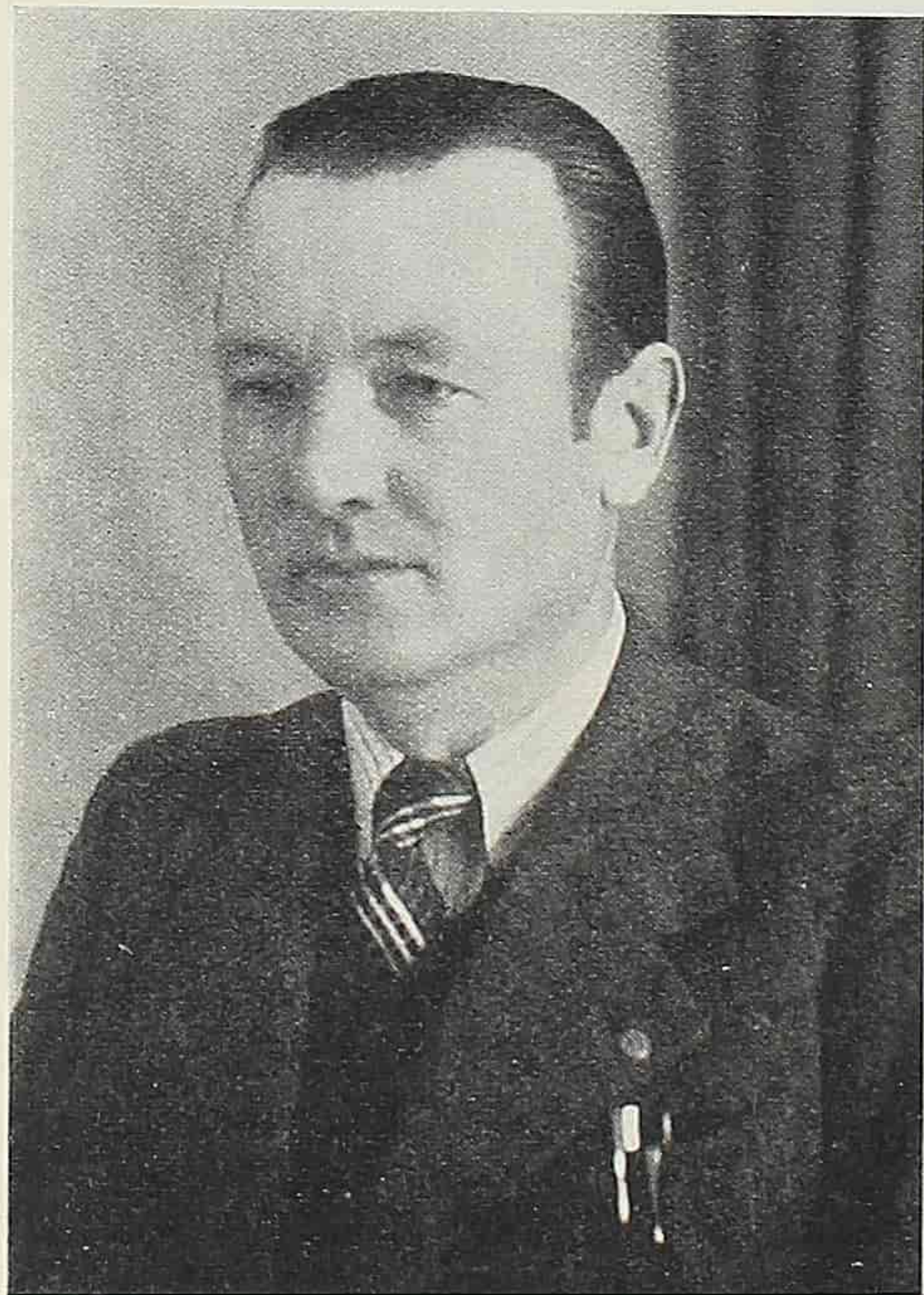

Dr. Moša Djerasi, lekar, pretsednik.

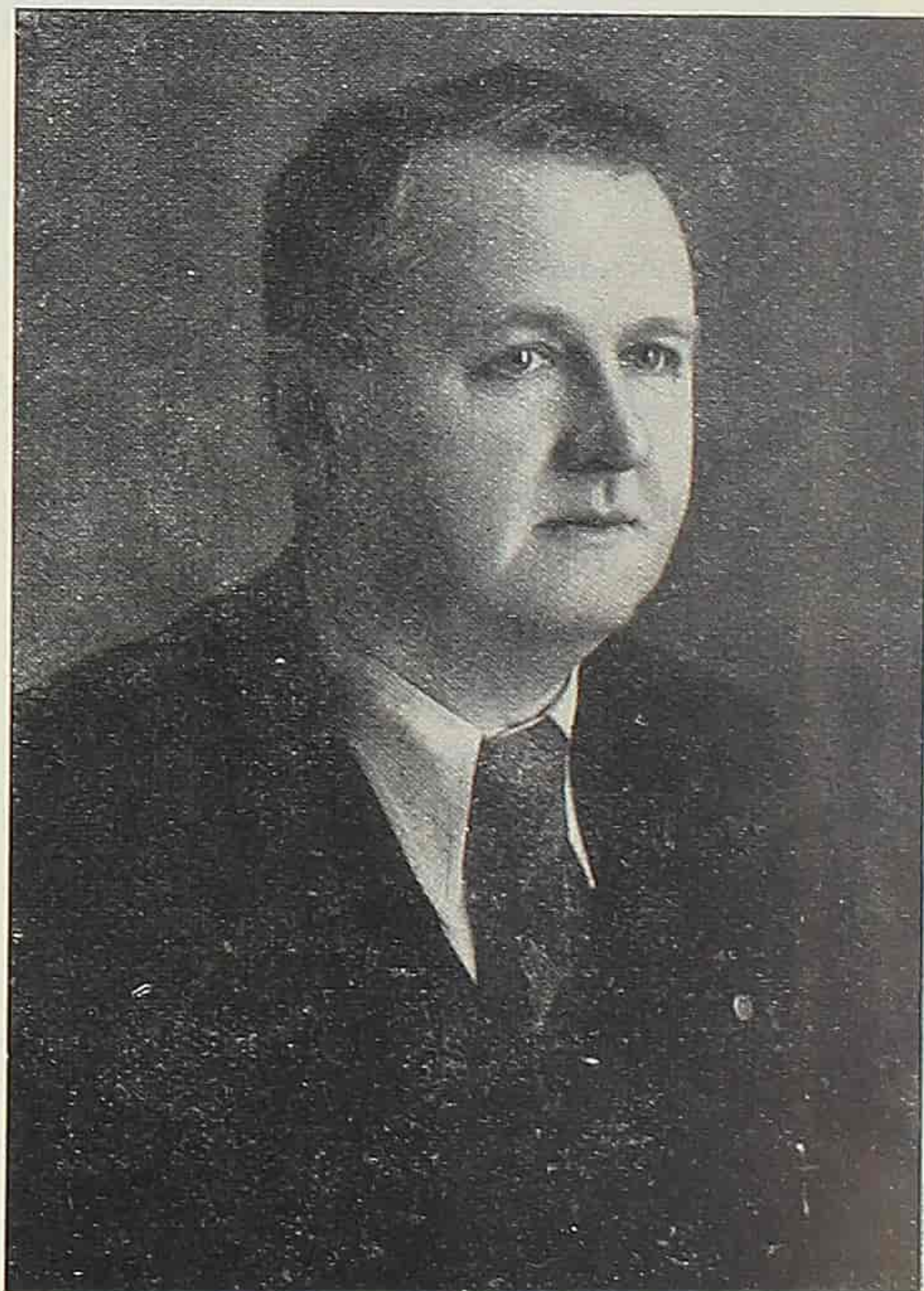

Vlastimir Popović, profesor, tajnik

ROTARY CLUB ČUPRIJA-JAGODINA-PARAĆIN

Dr. Milan Stevanović, gradski lekar,
pretsednik.

Josip Pejcha, agronom,
tajnik.

ROTARY CLUB KRANJ

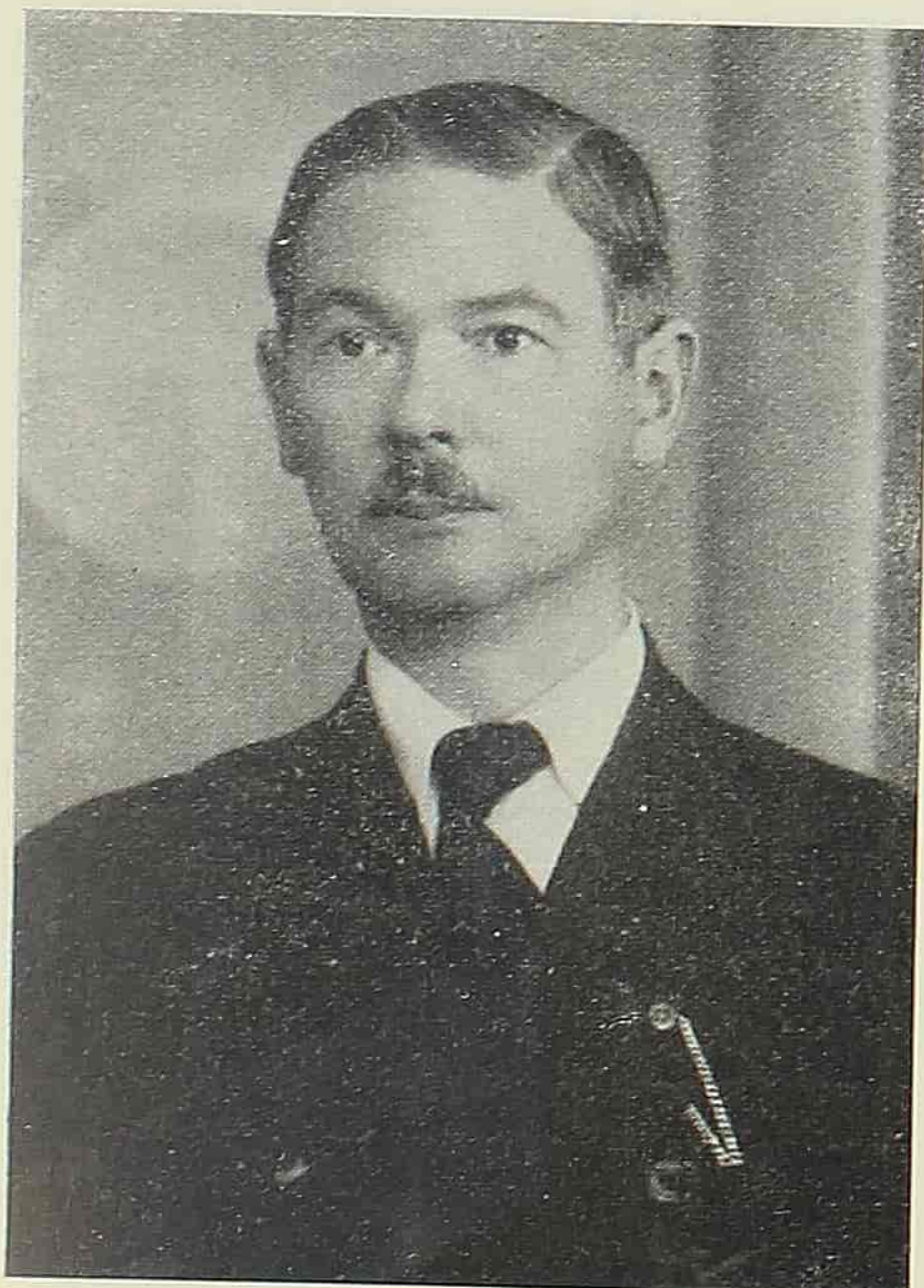

Karol Česenj, banč. ravn., župan,
predsednik.

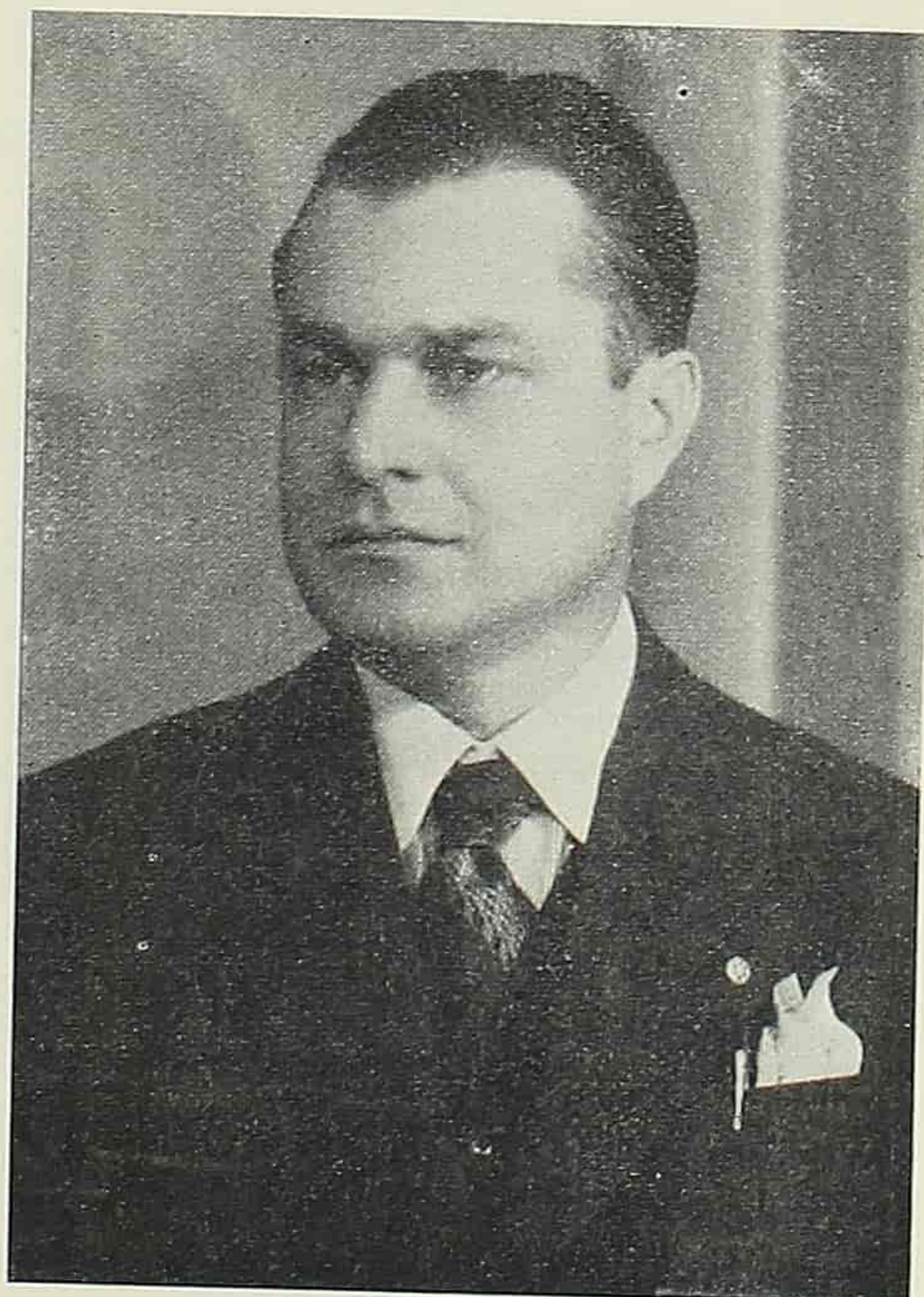

Dr. Ing. Franjo Kočevar, ravnatelj
tekstilne šole, tajnik.

ROTARY CLUB STARA KANJIŽA

Mr. Josip Stipančič, apotekar,
pretsednik.

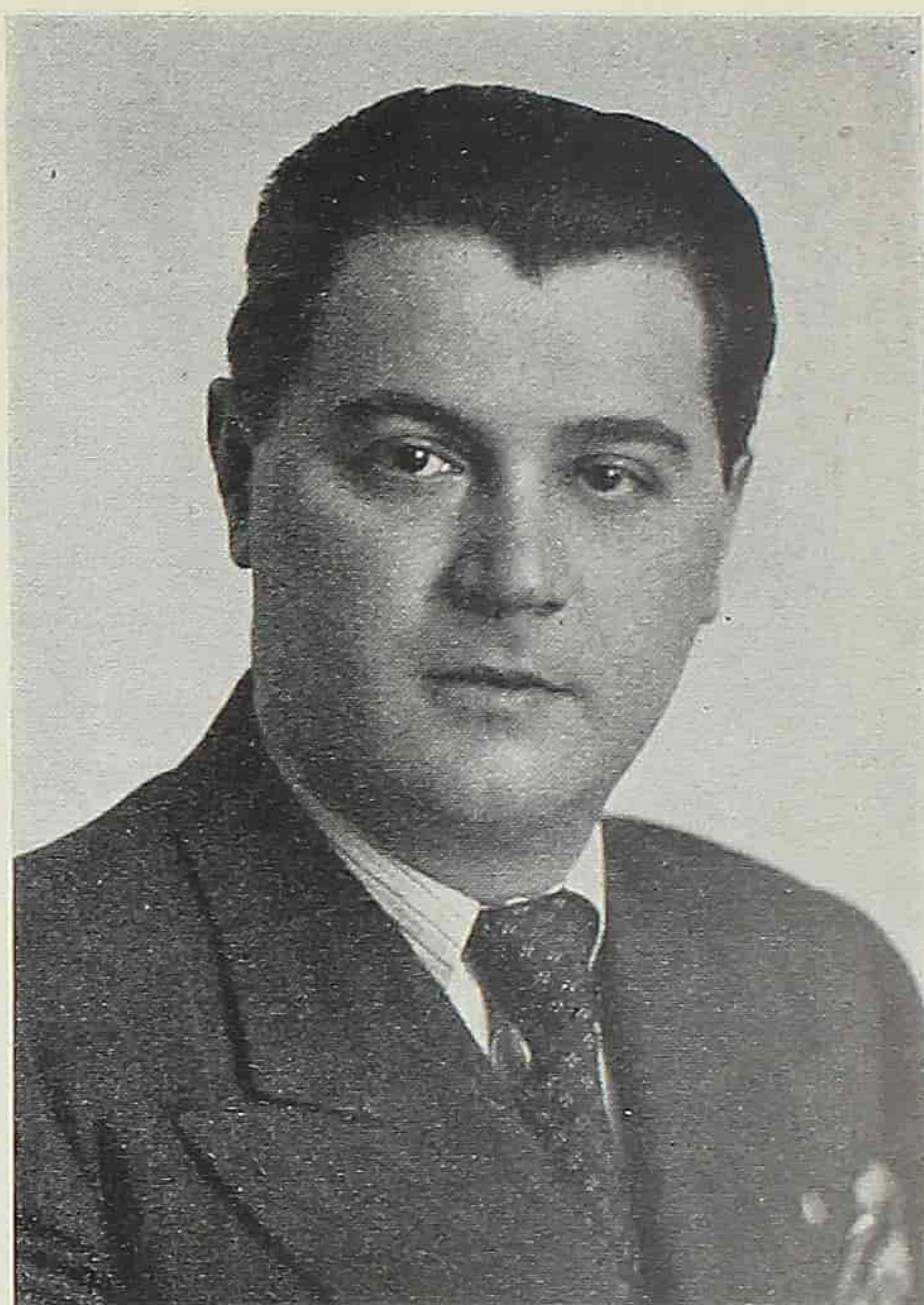

Mazić Miljutin, upravnik pošte,
tajnik.

ROTARY CLUB VRŠAC

Dr. Ivan Bikar, zubni lekar,
pretsednik.

Dr. Milan Djurić, gradski veterinar,
tajnik.

ROTARY CLUB ZEMUN

Todor Mahin, glavni urednik,
pretsednik.

Anton R. Sartori, hoteljer,
tajnik.

PROMENE U ČLANSTVU:

NOVI ČLANOVI:		
Mesto, ime, prezime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
BEOGRAD:		
1. Dr. Ivo Andrić, pomoćnik ministra	Književnost	Ministarstvo spoljnih poslova Deligradska 30
2. Dr. Dragoslav M. Protić, čin. min. sp. poslova	Spoljna politika	Ministarstvo spoljnih poslova Krunska 28/II
3. Dr. Miloš Simović, lekar	Hirurgija	Opšta drž. bol- nica Poenkareova 27
BRČKO:		
4. Vjekoslav Rebba, bank. direktor	Etiviranje voća	Hrv. posavska banka, Brčko Cvetića ulica
KRANJ:		
5. Česenj Karel, dirigent podružnice Zadružne gospodarske banke	Bankarstvo	Gosposvetska 2 Tel. 57 Gosposvetska 2
6. Dr. Crobath Fred, industrijalec	Industrija perila	Prešernova ul. Prešernova ul. Tel. 44
7. Heller Artur, industrijalec	Tekstilna indu- strija	Textilindus, d. z o. z. Stražišče Tel. 60 Prešernova ul.
8. Sirc Franjo, industrijalec	Tiskarstvo	Vidovdanska Tel. 8 Savski breg Tel. 55
9. Dr. ing. Kočevar Franjo, direktor tekstilne šole	Strokovno školstvo	Jenkova ul. Jenkova l.
10. Ing. Papež Oton, tehn. vodja	Industrija gume	Tyrševa ul. Tel. 15 Tyrševa ul.
11. Kokl Matija, trgovec	Manufaktura- detail	Prešernova ul. Tel. 26 Jezerska c.
12. Ing. Jurhar Franjo, okr. šum. referent	Šumarstvo	Okrajno načelstvo Tel. 19 Kokriško predmestje
13. Gorjanc Franc, industrijalec	Lesna industrija	Vidovdanska c. Tel. 25 Vidovdanska c.
14. Bidovec Viktor, podjetnik	Gradbena industrija	Tavčarjeva ul. Tel. 48 Cerkvena ul. Tel. 48

Mesto, ime, prezime i zanimanje	Klasifikacija	Adresa: poslovna privatna
15. Witzmann Edvin, trgovec	Trgovina z železnino	Mencingerjev trg Tel. 41 Poštna ulica
16. Dr. Pance Pavel, zdravnik	Medicina	Jahačev prelaz Tyrševa ul.
17. Ing. Savnik Viktor,	Gradba strojev	Kosovska c. Glavni trg
18. Savnik Ivan, trgovec	Galanterija	Glavni trg Tel. 4 Tyrševa c.
19. Adamič Zvonko, trgovec	Trikotaža	Mencingerjev trg Tel. 52 Mencingerjev trg
20. Mayr Mavriliij, gostilničar	Obrt	Glavni trg Tel. 5 Glavni trg
21. Ing. Miklavc Pavel, šef cestne sekcije	Gradba cest	Tehnična sekcija Jezerka cesta Jezerka cesta
22. Dr. Megušar Anton, odvetnik	Pravo	Ljubljanska c. Tel. 89 Ljubljanska c. Tel. 89
OSIJEK: 23. Dr. Fiala Luka, profesor	Matematika i fizičke nauke	Muška realka Tel. 596 Krstova 1
24. Holeček Jaroslav, zamj. ravnatelja	Lanena industrija	Tenjska c. 111 Tel. 551. Osijek, 5, Kalvarija 6
25. Sever Miloš, sreski vet. referent	Veterinarska služba	Sresko načelstvo Tel. 50
STARA KANJIŽA: 26. Šeregi Ivan, izdavač novina	Novinarstvo	Stara Kanjiža Stara Kanjiža
VELIKA KIKINDA: 27. Stojanović Jovan, bank. direktor	Bankarstvo	Karadjordjeva 11 Miletićeva 5
ISTUPILI IZ KLUBA:		
BEOGRAD: Sreta Obradović (umro)		
NIŠ: Čeda Nisim (zbog prezaposlenosti)		
SUŠAK: Gjuro Pany (zbog preseljenja) Dragutin Broz (radi prezaposlenosti)		
ZAGREB: Egon Srebre (zbog prezaposlenosti) dr. Slaviša Šenoa (zbog prezaposlenosti)		

RAD NAŠIH KLUBOVA

BANJALUKA. — U januaru je predavao br. Boberić o temi: Ukrajina i ukrajinski problem. Predavač je najpre dao istoriski pregled stvaranja Ukrajine, iznevši ukratko sve peripe-tije kroz koje je prolazilo formiranje i postojanje ove države. Podrobno je opisao uticaj Poljske i Rusije na verske, političke i socijalno-ekonomske prilike u Ukrajini, podvlačeći žarku ljubav ukrajinskog naroda da u svome verskom i nacionalnom životu sačuva potpunu samostalnost. U drugom delu svoga predavanja izneo je ekonomsko stanje Ukrajine pre rata u sastavu carske Rusije i poslije rata u državnom sklopu Sovjetske unije. Opisavši njena poljoprivredna i rudna bogatstva, predavač je naročito istakao da baš ova bogatstva privlače ostale velike sile da zavladaju Ukrajinom.“

BEOGRAD. — Na 502-gom redovnom sastanku 2. januara 1939 g. primljen je novi član Dr. Ivo Andrić, pomoćnik ministra spoljnih poslova. Zatim je Dr. Ilija Pržić održao predavanje o odnosima Srba i Bugara za vreme otomanske vlade. — Na 503-ćem sastanku 15. januara 1939 g. nije bilo poslovnog dela. Ovaj je sastanak održan kao Ladies' Night uoči pravoslavne Nove Godine. — Na 504-tom redovnom sastanku 16. januara 1939 g. saopštena je tužna vest o smrti našeg milog brata Sretena Obradovića. Pošto nije predvidjeno nikakovo predavanje, umoljen je gost rotar Milivoj Naumović, bivši član Rotary kluba Beograd, a sadašnji član R. K. Montreal u Kanadi, da održi

jedno improvizovano predavanje o Kanadi, što je rotar Naumović ljubazno učinio. — Na 505-tom redovnom sastanku, 25. januara 1939 g. održao je novoprimitljeni rotar Dr. Ivo Andrić jedno predavanje o jednom zaboravljenom javnom radniku — Gavri Vučkoviću. — Na 506-tom redovnom sastanku, 30. januara 1939 g. primljeni su novi članovi Dr. Miloš Simović i Dr. Dragoslav Protić. Zatim je rotar Edo Marković održao jedno vanredno zanimljivo i aktuelno predavanje o žitnom problemu u Jugoslaviji.

БИТОЉ. — У јануару је одржано четири састанка са просечном фреквенцијом 68,42%. На састанку од 4. I. 1939. са задовољством су прочитана предавања из домаћих клубова: »Соколски национализам и ротарски интернационализам«; »Важност приморја за наш туризам« и »Џаци и њихови родитељи«, а из софиског билтена »Две недеље у Југославији и Италији«, предавање брата Хлеббарлова. 11. I. 1939. прочитан је између осталог и акт месног школског надзорништва којим нас са захвалношћу извештава о пријему и подели 27 пари ципела, дар нашега клуба сиромашним ученицима битолјских основних школа. Састанак од 18. I. 1939 отворио је брат претседник срдачном здравицом братском енглеском клубу Асхтон-Ундер-Лине, који је јавио да ће наздравити нашем клубу 19. I. 1939. На састанку од 25. I. 1939. решено је да се телеграфски честита инаугурација Р. К. Крањ.

I s p r a v a k. U januarskom broju bilo je pogrešno navedeno ime br. ing. Miljenka Vrvića. Umestno Vruić treba da stoji V r v i ć, što ovime ispravljamo.

I s p r a v a k. U tabeli frekvencije za decembar prošle godine ispravljamo po molbi klubova Beograd i Petrovgrad, da treba povećati frekvenciju R. C. Petrovgrad za 2 člana, koja su prisustvovala svečanom 500 tom sastanku R. C. Beograd.

Сем тога је с нарочитом пажњом са-слушан реферат о церишком билтену бр. 6, чији је додатак махом испуњен подацима о зимској акцији коју су спроведли ротари-клубови у Југославији и Чешко-Словачкој.

BRČKO. — U januaru o. g. imali smo 5 sastanaka, na kojim smo polučili prosječnu frekvenciju od 87,24%. Na redovitim sastancima rešavali smo naša tekuća pitanja i pratili iz nedeljnih izvještaja rad ostalih klubova našega distrikta. Medjutim na 56. našem sastanku slavili smo proslavu prijama povelja „Charatera“, koju nam je dne 14. januara o. g. u Vukovaru predao br. Dr. Ivan Slokar guverner našeg distrikta. Proslava je veoma dobro bila organizovana od kumovskog vukovarskog kluba, tako da je na istoj uzelo učešća preko svojih predstavnika 7 Rotary klubova sa 41 članom i tako je na svečanosti sa našom braćom bilo prisutno 55 rotara, 22 sestre i 45 gosta ne-rotara. Na ovoj proslavi manifestovalo se je bratstvo rotarskog pokreta za ostvaranjem njegovih plemenitih ciljeva za dobrobit ne samo pojedinca, uže zajednice negoli cijelog čovječanstva. Na toj proslavi naš je klub dobio mnogo brzojavnih i pismenih čestitki kao od domaćih tako i od stranih klubova, kao i razne poklone na uspomenu za ovaj dan. Naša je dužnost, da se i ovom prilikom zahvalimo kako kumanovskom klubu na njegovom zauzimanju za svoje kumće, za organizaciju proslave, tako isto i br. guverneru Dr. Ivanu Slokaru, koji je tako brzo posle inauguracije kluba proveo i prijem kluba u R. I. i time nam dao mogućnosti da što prije i što predanije pristupimo našem rotarskom radu u sva četiri njegova cilja. Isto tako naročito hvala i ostaloj braći koja na proslavi sudjelovaše i onoj koja nam bilo brzojavno bilo pismeno čestitaše, kao i onim klubovima, koji nam uručiše dar, a koji će nas stojeći na našem stolu uvijek podsjećati da su

ta braća prisutna medju nama i da rade na istome djelu. — Za uzdarje na učinjene poklone s naše strane uzvratili smo naš poklon „Klubsku zastavicu“, koja će lepršati na stolu dotičnih klubova. — U karitativnom radu u ovom mjesecu braća i sestre produžili su svoje djelovanje kao i u prošlom mjesecu, dok smo referate iz zvanja u ovom mjesecu imali gotovo na svakome od naših sastanaka. — Ing. brat Jako Sučić kao šef šumske uprave u Brčkom svojim nastojanjem i razumjevanjem nadležnih za potrebe ovoga kraja uspio je da postigne razgraničenje šumskih blokova, pa je naš srez odnosno zajednica ovoga sreza dobila pod svoju šumsku upravu dva velika kompleksa šuma zvane — „Skradelj i Visori“ koje skupa obuhvataju 5800 ha ili 58.000 dunuma sa oko 1.000.000 kubika drveta u vrednosti od 10.000.000 dinara a drvo je bukovo, prvoklasno, visoko, zrelo i odlične je kvalitete. — Br. Selimović izvjestio je braću da je na sveučilištu u Genovi proučavano ulje iz sjemena duhana za upotrebu u industriji i našlo se je da je ono sposobno da posluži u industriji boja i lakova. — Br. Marton iznio je pripremu novih mjera u našoj izvoznoj i uvoznoj spoljnoj trgovini, deviznim propisima, te stanju na žitarskim tržištima i berzanskim prilikama u prošlom i ovom mjesecu. — U ovom mjesecu primili smo novoga člana br. Vjekoslava Rebbu sa klasifikacijom Etiviranje voća.

DUBROVNIK. — U mjesecu januaru održao je br. Dr. Šime Mazić vrlo interesantno predavanje „Ulje i svjetski imperializam“. Uveli smo 5-minutne referate iz zvanja u kojima su tokom mjeseca sudjelovali braća: Dr. Mladinov o „Gripa u našem gradu i njeno liječenje“; Ercegović „Razvitak knjižarske struke u Dubrovniku“; Pogačić „Gradjevna djelatnost u Dubrovniku“; Gustetić „Monopolisanje uvoza drva u Italiju“. Osim toga održani su

mnogi referati o radu drugih klubova. Spremamo se za proslavu našeg 300. sastanka, kojeg ćemo održati u vidu Ladies-Nighta. Primili smo od R. C. Calcutta zastavicu.

KARLOVAC. — U mjesecu januaru 1939, klub je održao 5 sastanka obilno posjećivanih i ispunjenih ozbiljnim radom. Na sastanku od 9. januara predavao je br. P. Nome o utiscima br. Torstena Siverstolpe-a iz septembraških dana prošle godine u Njemačkoj. Sastanak koji je održan dne 16. januara 1939, bio je posjećen po 15-torici članova R. kl. Zagreb. Na ovom sastanku održao je predavanje br. J. Horvat, član R. kl. Zagreb, o I. Gunduliću i proslavi njegovog jubileja. Veoma interesantno predavanje održao je br. I. Navratil „O granicama Slavenstva“ napose u odnosu na Čehoslovačku, pruživši naročito stvarnu sliku ove teme. Konačno na zadnjem sastanku održanom 30. januara 1939, održao je predavanje br. N. Georgijević, „O melioracijama“, iznesavši napose prilike u Italiji. Na proslavi u Dječjem obdaništvu u Karlovcu, kojom prilikom izručeni su darovi kluba t. j. odjeća i obuća ovoj djeci, sudjelovali su br. Jure Cindrić, koji je održao osobito lijep i poučan govor, A. Hoppe, i P. Košćević, a posjetila je ovu priredbu i gdja Gjurgjica Vuković, supruga člana ovog kluba br. Tone Vukovića. Klub je tokom cijelog mjeseca primao poštu iz svih klubova u državi, a osim toga iz Bugarske, Čehoslovačke, Norveške i Švedske, Francuske i Belgije, te iz Züricha, i Amerike.

ЛЕСКОВАЦ. — Месец јануар посвећен је бризи сиротињи. Клуб је невољницама новчаним прилозима ублажавао тешке дане. Исто тако и сиротој школској деци прилозима олакшавао рад у школи. Још у месецу јануару запоћете су припреме за прославу 200 састанка, кога клуб мисли да прослави на најсвечанији начин. Предавања одржана су следећа: Др. Јово Каши-

ковић, хирург, који је провео два месеца у Берлину на пракси у великим болницама Берлина, говорио је о приликама у данашњој Немачкој. Предавање је било опширно и обухватило је како политичке прилике тако и привредне, уметничке, санитарне и све остало. Др. Радаковић пак одржао је предавање о »Купање кроз векове.«

LJUBLJANA. — Mesec januar je bil v našem klubu kaj živahen. V ospredju zanimanja je bila naravno inauguracija R. C. Kranj, ki je bila izvršena dne 28. januarja in o kateri je objavljeno obsežno poročilo na drugem mestu. Tudi za distriktno konferenco se že pripravljamo in upamo, da bomo vsem gostom priredili lep sprejem v naši gostoljubni Ljubljani. Imeli smo tudi že ravno radi tega sejo uprave, ki je že začela s pripravljalnimi deli. Računamo tudi na veliko udeležbo iz vsega našega distrikta. — Na prvem januarskem sestanku je poročal tajnik br. Potočnik o došli pošti, med katero je vzbudilo posebno pozornost voščilo 66. distrikta, ki je opremljeno s pomembno risbo, ki predstavlja trnjevito usodo češkoslovaške. Med drugim je omeniti iz tajniškega poročila, da je prejel br. guverner od predsednika R. I. Hagerja pismo, v katerem mu le-ta čestita k odličnemu delovanju. Nato nam je na tem sestanku orisal svojo življenjsko pot br. dr. Stele. S kratkimi in jasnimi potezami nam je podal začetek svoje življenjske poti, nato pa povedal, kako je prišel do tega, da se je začel baviti predvsem z jeziki in kako je prišlo do tega, da se je začel zanimati za zgodovino umetnosti, ki je postala njegova življenjska družica. Med vojno je prišel v Rusijo ter doživel vso dobo velike vojne in povratka, o čemer nam je že svoječasno predaval. Po vojni je bil br. dr. Stele konservator v Ljubljani in svoje delo završuje sedaj z izdajo velikanskega dela: Monumenta artis Slovenicae, ki bodo njegov najlepši življenjski spomenik. Opis živ-

ljenjske poti br. dr. Steleta je pokazal, koliko dela je že opravil br. dr. Stele in to v najboljšem rotarskem duhu in smo bili iskreno hvaležni za njegova izvajanja. Na tem sestanku nas je obiskal br. dr. Divić iz Vinkovcev, naš stari ljubi gost. — Drugi sestanek nam je prinesel lepo število gostov: 9 iz Kranja jih je bilo in obenem še br. ing. Radovana Alaupovića, ki ne pozabi nobene prilike priti med nas. Zvedeli smo, da so že vsa dela za ustanovitev kluba v Kranju končana in da tudi že delajo predsedniki posameznih odborov za diskretno konferenco. Na sestanku nam je predaval br. Jos. Kavčič o moderni tehniki in njenem odnosu do gospodarstva. Predavanje br. Kavčiča nam je pokazalo pravo pot pri presoji razmerja napredka tehnike do gospodarskih in socialnih odnošajev. Br. Kavčiču smo hvaležni za njegova zanimiva izvajanja. — Na tretjem sestanku smo govorili predvsem o pripravah za obisk Kranja in o obisku v Mariboru. Predaval nam je pa br. dr. Igor Tavčar o temi „Homiletika zdravniškega stanu“. Čuli smo, kako dvorezen meč je zakon o zdravniški tajnosti. Rak rana zdravniškega poklica pa je materialno vprašanje. Socializacija medicine je vzela medicini mnogo razmaha. Idealisti so zapustili zdravniški stan v veliki meri in tako imamo zato tudi primere, da zdravniki izkoriščajo lahkovernost in neukost pacientov. Temu se lahko reče: diagnostična agravacija, kar pa lahko privede do vzgoje psihopatov. Pot sodobnega mladega zdravnika je trnjeva. Ako zdravnik postane materialist, izhaja. Ako ne, propade. Končno smo slišali tudi poročilo o frekvenci, katerega je podal tajnik II. br. dr. Viljem Krejči v svojstvu predsednika odbora za frekvence. Število 100% frekvenc se je pomnožilo. Srednja frekvenca je bila v drugem polletju 1938 75%. — Na četrtem sestanku smo z veseljem ugotovili, da gre skoro ves naš klub v Kranj na inauguracijo in

da se bodo zlasti odrezali bratje avtomobilisti, ki bodo dali na razpolago svoja vozila. Zvedeli smo tudi, da je odbor za služenje v klubu sklenil, da bomo naš 400. sestanek praznovali z ustanovitvijo društva „Naša skrb za pohabljeno deco“, ki bo dne 1. marca ob 17. Zvečer pa bo Ladies Night, primeren postnemu času. V našo sredo je med tem že zopet prispel guverner br. dr. Slokar, ki je pri svojem potovanju na severovzhodu države obiskal 9 klubov. Od dveh klubov: Vinkovci in Brčko nam je prinesel lepi darili, za kateri smo prav hvaležni in bosta krasili našo mizo. Program tega sestanka je bil čisto prijateljski: še dolgo časa smo ostali v prijetnem kramljanju med seboj.

MARIBOR. — Na prvem sestanku v novem letu smo z veseljem pozdravili v naši sredi dragega gosta, br. Costaperario iz Rotary kluba Ljubljana. Nato smo razpravljali o proslavi našega bližajočega se 400. sestanka ter o nekaterih drugih klubskih zadevah. Za letošnji mariborski „Umetniški teden“ je sklenil klub prispevati 2000 dinarjev kot prvo nagrado za najboljšo slikarsko delo. Drugi del programa je bil izpolnjen s poslušanjem zelo obširnega tajniškega poročila in s čitanjem številnih božičnih odn. novoletnih voščil, ki smo jih prejeli od Rotary klubov skoro z vseh strani sveta, ter s čitanjem pomembnih govorov, ki sta jih imela ob priliki desetletnice Rotary kluba Beograd naš pastdirektor in pastguverner br. Dr. Milan Stojadinović in br. Stojče Mušanov, predsednik Rotary kluba Sofija. — Na drugem sestanku smo imeli odličnega gosta Mr. W. Stevensa, tajnika trgovske komore (Chamber of Commerce) iz Londona, katerega sta spremljala g. dr. M. Andres (British Chamber of Commerce) iz Zagreba in g. Odon Šorli iz Maribora. Gosta je pozdravil v angleškem jeziku br. pastpredsednik Rapotec, za kar se je Mr.

Stevens zelo pristrčno zahvalil in omenil, da pozna pomen rotarstva in da je tudi že imel predavanja v Rotary klubih v Londonu. Po oficielnem zaključku sestanka smo se pogovarjali z našimi gosti o mednarodnih gospodarskih zadevah. — Na tretjem sestanku je predaval br. Nassimbeni o svojih utisih s študijskega potovanja po Nemčiji, kjer se je zanimal za novodobne metode v gradbeni stroki in za gradnjo modernih avtomobilskih cest. — Na četrtem januarskem sestanku nas je obiskal br. Viljem Nemenz iz bratskega kluba v Ljubljani. Glavni del programa tega sestanka je tvorila zelo zanimiva debata o aktualnih gospodarskih vprašanjih, predvsem o naši devizni politiki in v zvezi s tem o naši izvozni trgovini ter končno o izgledih našega izvoza z ozirom na trenutno mednarodno politično in gospodarsko situacijo. — Naš zadnji sestanek v januarju je bil v svojem prvem delu posvečen pripravam odn. razgovoru glede proslave našega 400. sestanka. V drugem delu sestanka je poročal br. Loos o seji medklubskega komiteja Zagreb-Ljubljana, kateremu je tokrat prvič prisostvovala tudi delegacija našega kluba, ter o nad vse sijajnem poteku inauguracije Rotary kluba v Kranju. — Vsi sestanki so bili razmerno dobro obiskani s povprečno frekvenco 80%.

NIŠ. — Glavni rad kluba u ovom mesecu bio je posvećen rešavanju problema unutarne klupske ekstenzije. Pored toga posvećena je naročita pažnja drugarstvu i u tom cilju održano jedno sestrinsko veće prilikom dočeka pravoslavne Nove Godine. Ova svečanost održana je u Park hotelu i vrlo je lepo uspela. Br. B. Milošević održao predavanje „O konjunkturama uopšte“ i „O današnjoj ekonomskoj krizi“. Pročitano predavanje br. M. Stanojevića, Petrovgrad, „Djaci i roditelji“. Br. ing. Tanasije Artonović vredno je referisao o radu ostalih bratskih klu-

bova kao i br. Dr. Milan Sokolović o radu inostranih klubova. Stranim klubovima poslat je izveštaj o radu našega kluba na francuskom jeziku. Isto tako stranim klubovima slate su brošure o Nišu — klupska edicija — radi propagande u cilju služenja zajednici. Frekvencija je i u ovom mesecu u znatnom porastu.

NOVI SAD. — Mesec januar obilovao je mnogim praznicima, te je tako i naš klub umesto četiri mogao da održi samo tri sastanka, a prosek postignute frekvencije izneo je samo 65.70%. Prvi sastanak održan je 12. januara na kome je br. predsednik Dr. Milan Sekulić u svojoj uvodnoj reči govorio o ličnom moralu kao bitnom elementu Rotarstva, a zatim je posle tajničkog izveštaja na ovom sastanku br. predsednik održao iscrpno i veoma značajno predavanje o savremenoj Madjarskoj pod naslovom „Madjarska na raskrsnici“. Predavanje je bilo dokumentovano obilnom naučnom i publicističkom literaturom, i bilo je prožeto duhom rotarskog medjunarodnog služenja. Ovo su predavanje prisutni gosti i braća sa najvećim interesovanjem i pažnjom saslušali, toplo i dugo trajno pozdravili, jer ono spada medju najbolja i najznačajnija predavanja koja su održana u našem klubu od njegovog osnivanja. — Drugi sastanak od 20. januara bio je posvećen drugarstvu. U svojoj uvodnoj reči br. predsednik govrio je o rotarskom služenju svojoj zemlji. — Na trećem sastanku, posle značajne uvodne reči brata predsednika o Svetosavskom duhu i rotarstvu i posle tajničkog izveštaja, održao je zapaženo predavanje br. Stole (Stojan Radović) o etažnoj svojini. Interesantna i obilna diskusija posle predavanja bila je dokaz o velikoj vrednosti i značaju ovog predavanja, pa je br. Stole bio na kraju toplo pozdravljen. Br. Dr. Miloš Petrović govorio je zatim o maksimiranju cene mleka u Novom Sadu odbacujući takav predlog kao

neosnovan. I referat br. Miloša, koji je dao povoda interesantnoj diskusiji, bio je toplo pozdravljen. Na ovom sastanku učinjen je raspored predavanja i referata, koji će se u klubu održati u narednom mesecu februaru.

OSIJEK. — U mjesecu januaru o. g. zabilježio je klub niz radosnih rotarskih događaja. 12. januara posjetio je naš klub br. guverner dr. Ivan Slokar. Istoga dana primljena su u članstvo dvojica nove braće: Holeček Jaroslav, klasifikacija: Lanena industrija, i Sever Miloš, klasifikacija: veterinarska služba. 7 dana kasnije primljen je dr. Fiala Luka, klasifikacija: matematika i fizičke nauke. Time je opet prošireno polje rada. Frekvencija se znatno popravila, tako da je u prošlom mjesecu postignut poprečni postotak od 94.15. — Iz kluba prisustvovalo je 14-torica braće svečanosti predaje Chartera R. C. Brčko, koja je održana 14. januara u Vukovaru. Tom prilikom predao je klub kao dar umjetničku mapu „Stari Osijek“, a dobio na uzvrat vrlo lijepo izvezenu zastavicu bratskog kluba iz Brčkog. Sa Novom godinom uvedena su opet 5-minutna predavanja iz zvanja. Započeo ih je predsjednik dr. Miler sa srdačnim pozivom svoj braći, da svaki opet upozna ostale članove kluba sa najinteresantnijim događajima iz struke. Br. dr. Miler održao je predavanje o „Drogerijama“, a na posjednjem sastanku govorio je br. Aufferber o stanju četkarske industrije u Jugoslaviji.

PANČEVO. — I u mjesecu januaru glavni rad kluba bio je posvećen zimskoj pomoći. Osim toga na 387 sastanku br. Isailović održao je predavanje: „Soko, Rotari i Masoni“, koje je bilo interesantan koreferat na članak, koji je pod istim naslovom izišao u Sokolskom Vesniku u Pragu. Na 388 sastanku br. Isailović govorio je povodom smrti br. Srete Obradovića, koji je bio naš čest gost, iznevši crte njegovog ka-

raktera, koje ukazuju na idealnog rotara. 389 sastanak bio je posvećen stranoj pošti, te je tako br. Mihailović referisao francusku, česku, poljsku i bugarsku poštu, a br. Kund poštu, koja dolazi na nemačkom jeziku. Na 300 sastanku br. Miron Milić održao je interesantno predavanje: „Dvogodišnjica pakta o večnom miru između Jugoslavije i Bugarske“ u kome je između ostalog izneo da su Jugoslaveni i Bugari najbliža slavenska braća sa gotovo istim karakternim osobinama. U prošlosti da je među njima bilo dosta izkušenja, ali to većinomom tudjom krivicom. Medjutim u novije vreme prilike su se izmenile i spontano snažno se osetilo u raznim prilikama to blisko srodstvo, a inicijativom Blaženopočivšeg Kralja Aleksandra I. Ujedinitelja to je i ozvaničeno pre dve godine u Beogradu potpisivanjem pakta o večnom prijateljstvu. Tu bratstvu ljubav mi smo i neposredno osetili prilikom prošlogodišnjeg puta Pančevačkog Pevačkog Društva „Neven“ po Bugarskoj, gde je prijem bio više nego srdačan. Prijateljstvo između Jugoslavije i Bugarske prelazi okvir te dve države. To prijateljstvo osigurava mir na Balkanu i to sa mnogo izgleda za daleku budućnost, jer su balkanski narodi postali svesni toga, da je prestalo vreme, kada su bili žrtve interesa drugih.

PETROVGRAD. — Ovog meseca smo predali naš dar „Dečijem domu“ mesne Družine za zaštitu sirote dece 15 komada čeličnih kreveta sa madracima, kao uspomenu na našeg pokojnog brata Mišu Stankovića. — Ovim našim darom omogućili smo upravi doma, da pod svoje okrilje smesti još deset — petnaest sirote napuštene dece, zato, jer dom još nije imao onoliko broj postelja za smeštaj onolikog broja dece za koliki je broj gradjen. I ove godine klub je razdelio tri nagrade za Sveto-Savske temate od po 500—Dinara i to: U Drž. Realnoj Gimnaziji

za izradjenu temu „Služba Domovini“, u Drž. Trg. Akademiji za temu „Uzroci uspjeha u svojoj profesiji“ i u školi Trgovačke Omladine za temu „Služba preduzeću, mušteriji i sebi“. — Klub je nastavio akciju potpomaganja u smeštaju sirotih djaka putnika srednjih škola, na taj način što jim je deljeno svakom dnevno po obrok topla mleka sa komadićem hleba u dečijem domu, gde imaju jednu sobu na raspoloženju za čekanje voza. — Ovakih obroka je izdato 800. 28. januara održan je svečani 100ti sastanak u prisustvu 150 gostiju rotara i nerotara pretstavnika svih društvenih slojeva.

SARAJEVO. — U mesecu januaru 1939 održano je 5 sastanaka, koji su bili marljivo posjećivani. — Izuzetak su činili samo braća koji su po prirodi svoga poziva i službenim dužnostima bili izvan Sarajeva. U ovom mjesecu na 5. januara navršila se je godina dana kako smo izgubili odličnog člana — našeg bivšeg pretsjednika br. Dr. Dušana Davidovića, bivšeg bana Drinske banovine, u koga smo mi svi polagali velike nade. Njegovu smrt je toplim riječima komemorisao potpretsjednik br. Ing. M. Jovanović na sastanku od 2. januara 1939. Naš klub je u prošlom mjesecu odlikovan izborom br. Muhameda Zlatara vršiocem dužnosti načelnika grada Sarajeva i imenovanjem braće Dr. D. Jeftanovića i Dr. Besarovića članovima nove osnovane Englesko-Jugoslavenske Trg. Komore. U okviru našeg programa rada održao je u prošlom mjesecu svoje ranije najavljenije predavanje br. V. Ristić „Pregled privrednih prilika u minuloj godini“. Odličan poznavalac naših privrednih pita-

nja, br. Vaso Ristić je u jednom kratkom predavanju — dao jednu potpunu sliku privred u minuloj godini. Br. Ing. O. Grof održao je referat o predavanju Dr. M. Stanojevića „Djaci i njihovi roditelji“ — br. Ing. M. Slipičević referat o predavanju brata Ing. Filipovića „Važnost elektr. energije za nac. privredu“ i br. Dr. V. Besarović referat o poslanici brata pastpretsjednika R. I. Duperreya i o predavanju Dr. J. Sremca „Sokolski nacionalizam i Rotarski internacionalizam“. U prošlom mjesecu bio nam je gost br. Armin Borovic iz R. Cl. Vinkovci, koji nas svakom prilikom kada je u Sarajevu posjeti. U ime dobrovoljnih priloga predali smo u januaru 1939

Materniskom udruženju

Sarajevo	Din 500'—
Sirotinjskom hljebu Sarajevo	Din 500'—
Sred. Tehn. Drž. školi Sarajevo za Sv. Savske temate	Din 500'—
	<hr/>
	Din 1100'—

Odlučil smo da naš 400ti sastanak proslavimo priredbom ladies-night-a.

СКОПЉЕ. — Током месеца јануара све год. Р. К. Скопље одржао је свега три састанка, јер састанак 6. I. није одржан због православног Бадњег вечера. Просечна фреквенција била је 43'80. На састанку од 20. I. бр. Видо Латковић кратко је реферисао о једном облику служења заједници, подразумевајући под тим избегавање штетних уопштавања о карактерним особинама појединих делова нашег народа и сузбијање племенске нетрпељивости. Остали састанци били су посвећени разгово-

---

Rotarska odlikovanja. Pretsednik R. C. Subotica dr. Lipozenčić Ladislav i član R. C. Subotica Grimm Viktor imenovani su gradskim večnicima. — Br. Muhamed Zlatar, član R. C. Sarajevo bio je postavljen za vršioca dužnosti načelnika grada Sarajeva. — Čestitamo!

рима и саветовањима о раду клуба и екстензији.

SLAVONSKI BROAD. — U toku meseca januara klub je održao pet redovnih sastanaka. Polučena je frekvencija 98.82% što dokazuje marljivo posećivanje sastanaka naših članova. — Na predaji Chartera R. C. Brčko naš klub bio je zastupan po dvojici braće, dok je red. sastanak R. C. Zagreb posetio jedan član našeg kluba. Slave Petrovgrad, Maribor i Kranj čestitali smo pismeno, jer naša braća nisu mogla prisustvovati. Predavanje održao je br. Šandor Adler o stanju u drvnoj industriji, na kojem interesantnom izlaganju su mu braća živim aplauzom zahvalila. Tajnik je održao niz referata iz privrednih vesti, dok je br. Ing. Riffer izdašno referisao prevode iz The News Letter. — Primljena predavanja iz bratskih domaćih klubova, kao: Sokolski nacionalizam i rotarski internacionalizam, te naši Franjevci i Ivan Gundulić, čitana su, te se i ovim putem zahvaljujemo bratskim klubovima za priposlanje istih. — Zaključeno je, da se 25. febr. o. g. održi sestrijsko veće, te je izabran odbor u svrhu priredbe iste. Molimo svu braću iz svih klubova da izvoli uzeti na znanje, da naše sastanke održavamo u tokom u Hotel Centralu, a ne više ponedelnikom.

SOMBOR. — 5. jan. Sastanak je posvećen referatima iz rotarske štampe a u glavnom pretresani su svi detalji da se naš br. Guverner na što svečaniji i srdačniji način dočeka. Svi su odbori mobilisani i svakome je dodeljen svoj delokrug za taj svečani dan cluba. — 10. I. Br. Ing. Balog servirao je opet nešto naučno preliveno sa humorom. Govorio je o kuluku. Prikazao je taj oblik obaveznog rada, kako se radne kolone bore da što sporije izgrade puteve, finansijski i ekonomski efekat toga rada i na kraju konstatuje da je prijašnji oblik obaveza za održavanje puteva tzv. putni fond mnogo efikasnije odgovarao toj zamisli. Njegovo

predavanje je vrlo pažljivo saslušano sve dotle dok nije pravio aluziju da bi rado video br. Lepedata našeg ceremonijara sa ašovom, lopatom i torbicom sa jelom za tri dana kako ide na kuluk. Braća su solidarno protestirali i spasili Miloša od te vrste rada. Pretresano je i pitanje izbora novog guvernera, te se klub jednoglasno izjasnio za izbor br. Alaupovića iz R. C. Zagreb. — 16. jan. Svečan dan u klubu. Br. guverner je izvršio zvaničnu posetu našem klubu. Pošto se prethodno sastao sa upravom i obavestio se o radu i stanju u klubu prilazi ostaloj braći koja ga dočekuju u svečanom raspoloženju. Posle pozdravne reči br. dr. Petrovića predsednika, br. Lepedat podneo je svoj referat o gajenju drugarstva, o jednom najvažnijem elementu u životu kluba. Prikazao je rad i stepen drugarstva u klubu koji se stalno usavršava bilo medju članovima, bilo prema gostima rotarima koji posećuju naš klub. Klub posvećuje naročitu pažnju i gajenju drugarstva izmedju naših članova i članova drugih bratskih klubova. Ovdje je medjutim opazio izvesne nedostatke koji mogu baš negativno da deluju. Često puta je opazio da se gosti rotari na medjugradskim svečanostima ne dočekuju onako kako to u najmanju ruku može očekivati onaj koji je prevalio bezbroj kilometara da bi se odazvao pozivu dotičnog kluba. Smatra da bi naročito stariji rotari trebali da u tome svojom pristupačnošću pokažu dobre primere mladima. O služenju u zvanju održao je svoj referat br. Altman. Izneo je načela nesebičnog služenja kojim su svi članovi kluba nadahnuti u svome radu u raznim profesionalnim Udruženjima te prikazao posebno rad svakog člana u koliko raznih ustanova i udruženja služi po rotarskim načelima. — O mladinskom pitanju referisao je br. Pavlović. Klub vodi naročitu brigu da na što efikasniji način utiče na ovd. omladinu da se oni pozabave rotarskom ideologijom. U tu svrhu raspisani su

svetosavski temati sa nagradama od ukupnih 1500 din. Priprema se izlet sa omladinom da se tom prilikom upoznaju sa rotarstvom, a isto tako prirediće se nekoliko predavanja koja će da prisile omladinu pa ev. i same nastavnike da malo razmisle o rotarstvu: „Na mladima je svet“ kaže naša poslovice i ako se ona vaspita u zdravom shvatanju onda sa rezultatom našeg rada možemo biti zadovoljni. O gradskoj komunalnoj politici referisao je br. Ing. Balog koji je u velikim crtama izneo onaj složen program koji se nalaze na ostvarenju u klubu u korist naše uže zajednice u cilju da stvori mogućnost što uspešnijeg rešenja aktuelnih komunalnih pitanja. — O karitativnoj akciji kluba referisao je br. Dr. Grgurov. Prikazao je našu akciju oko suzbijanja velikog procenta mortaliteta odojčadi, pitanje prosijanja, letovanje siromašne dece i o radu djačke menze, u kojoj akciji članovi kluba vrlo intenzivno učestvuju. O kampu rotarske dece govorio je br. Popović koji je izneo ideju da bi se to pitanje vrlo lepo moglo rešiti izmenom rotarske dece u tuzemstvu, obećavši da će u tom pravcu izraditi svoj elaborat. O izboru guvernera na godinu govorio je isto br. Popović koji je u glavnom naglasio da bi produženje ovog vremena bilo od velike koristi jer sada dok guverner obidje klubove i upozna se sa potrebama pojedinih klubova, vraćajući se kući ne može ništa preduzeti, jer mu je mandat istekao. Br. guverner je pažljivo i sa zadovoljstvom saslušao podnesene mu referate i na ista izneo svoja dragocena gledišta. Na kraju je br. predsednik u znak zahvalnosti predao br. guverneru sliku umetnika Milana Konjovića, našeg zemljaka, koja prikazuje jedan tipičan deo našeg grada, a br. guverner je tu pažnju uzvratio sa svojom fotografijom. Posle zvaničnog dela su braća još dugo ostala zajedno u prijateljskom raspoloženju sa br. guvernerom a drugi dan pak otpratili ga sa br. Altmanom

u Suboticu. — 24. jan. O skraćenju radnog vremena govorio je br. Lepedat. Vrlo složeno je prikazao posledice koje su nastale usled skraćenog radnog vremena u ind. preduzećima kao i efekat koji se postizava povećanjem radnih jedinica. Ne može se isto toliko trošiti kada se radi manje, a fabrika je veće opterećenje naročito u socijalnim teretima ako rade isti broj časova sa povećanim brojem radništva. Samo sa povećanim radom i zaposlenjem što većeg broja radnika može se postići veće blagostanje, izvršio je br. Miloš svoje predavanje. Ostalo vreme ispunjeno sa referatima koje su podneli naši članovi o njihovim posetama u R. C. Vukovar, Subotica i Beograd što braća uvek rado slušaju. — 31. jan. Današnji dan je bilo u glavnom posvećen ozbiljnom radu i debati. O komasaciji govorio je br. Sarka. Kao sudija koji vodi te poslove pokazao se kao pečeni stručnjak. Vrlo zanimljivo i na koji način se spajaju raspačana je prikazao ovaj vrlo koristan rad, kako zemljišta pojedinih posednika i kako im se na taj način omogućuje racionalan rad na jednom komadu zemljišta. Komasaacija izvršena u jednom okolnom mestu donela je dokažljivo više stotina hiljada dinara koristi obveznicima posle izvršene komasacije tako da je takvim radom donesena korist ne samo pojedincu nego i državi. U debati su skoro sva braća učestvovala i br. Sarka je na opšte zadovoljstvo svakome dao potrebno objašnjenje. Po tome su po predlogu Uprave doneta rešenja da se stoti sastanak kluba održi u porodičnom krugu sa sestrama na dan 1. aprila o. g. u subotu pošto 3. april pada u veliku nedelju, da se sastanci u buduće održavaju u pola 8 časova umesto u 8 časova, da se na idućem sastanku pročitaju svetosavski temati u prisustvu zainteresovanih direktora, da i oni čuju što njihovi djaci misle o rotarstvu.

STARA KANJIŽA. — U mesecu januara održana su pet sastanaka. Svi

sastanci održavani su u klupskim prostorijama. Imali smo u našem klubu jedan važan i radostan događaj, dana 18. januara 1939 zvanično je posetio naš klub guverner br. Dr. Slokar. Od brata guvernera, na našem informativnom, kao i na svečanom sastanku, dobili smo dragocenih sugestija za dalji rad u klubu u svima pravcima rotarskim. U toku meseca održao je predavanje br. Ernest Šefer pod naslovom „Izvoz i domaća potrošnja pšenice i brašna“. A referat iz zvanja održao je brat Milutin Možić pod naslovom „Promet pismonosnih pošiljaka u 1937 god.“. Naš klub će u mesecu februaru hraniti nedelju dana 160 siromašne dece.

STARI BEČEJ. — Klub je u toku meseca januara održao 4 sastanka od kojih je jedan održan u mesto četvrtka u ponedeljak u čast br. guvernera Dr. Iv. Slokara, koji je u obilasku domaćih klubova 23. januara posetio i naš klub. Br. guvernera su braća korporativno dočekali na stanici. Posle ručka i kraćeg odmora u Hotelu Imperijalu, br. guverner je razgledao znamenitosti našeg mesta. Medju ostalog je pregledao ikonostas pravoslavne crkve, koji je vrlo lep utisak ostavio u br. guverneru. Zatim je obišao i razgledao Ustavu kanala Kr. Petra i td. Br. Ljiljak Stevan je održao lepo predavanje o našem rečnom brodarstvu. Predavanje je bilo veoma bogato obradjeno iz čega su slušaoci mogli imati jasnu sliku u razvoju i delovanju našeg rečnog brodarstva za minulih 20 godina. Ove je predavanje sa najvećim interesovanjem bilo saslušano. Br. Dr. Čolaković je izneo vrlo interesantno opažanje o prilikama na dalekom istoku u Kini i Japanu.

SUBOTICA. — Najvažniji događaj u prošlom mesecu bio je poseta br. guvernera dra Slokara u našem klubu. Njegove tople reči našle su najdubljeg odjeka u našim srcima, dok nas je njegova prijateljska neposrednost osvojila tako, da je to došlo i do vidljivih izražaja... Na ovom sastanku izneo je br.

Šokčić dokumentovano predavanje o sudbini kolonija u našoj neposrednoj blizini, opisavši sve teškoće, kojima se kolonizatori moraju da bore, te iznevši predloge, što bi trebao naš klub da učini, kako bi se ove kolonije podigle i tako odgovorile svojem zadatku. — Br. pastpretsednik Roth predložio je, da se ovim pitanjima naš klub intenzivnije pozabavi. — Br. Dr. Jaša Vujić izneo je predavanje o proširenju vena, navevši dosadanje teorije o postanku ovog proširenja, kao i svoje praktične poglede o lečenju ove razširene bolesti. — Br. guverner je predavanje pažljivo saslušao zamolivši brata Šokčića, da mu svoje predavanje pošalje. Na prvom sastanku u januaru, na našem 450. sastanku, održao je br. Milan Draganić predavanje „Ljepota žene kroz vijekove“, iznevši pojmove o toj ljepoti od primitivne čovečje umetnosti, kroz slikarske škole do današnjeg dana. Naš br. Dušan Kostić, inspektor Direkcije Pošta bio je za vreme istorijskog lova u Belju postavljen za šefa pošte u Aleksandrovom dvorcu. Pošta, telefon i telegraf besprekorno je funkcionisala. Raduje nas, što je naš brat rotar saradjivao na delu mira u Belju.

SUŠAK. — Dne 4. januara održao je br. Cerić vrlo interesantan referat o težnjama Italije za sudjelovanje u upravi kompanije Sueskog kanala, koje je pitanje baš sada postalo naročito aktuelno. Dne 18. januara održano je interesantno predavanje našeg bivšeg člana gosp. Broza: „Francuska i kolonijalno pitanje“. Dne 25. januara održana je u klubu vrlo živa i svestrana diskusija po pitanju oživljavanja izvoza naše jelovine u neklirinške zemlje. Ovo je pitanje od posebne važnosti za naš grad kao izvoznu luku za jelovinu, a isto tako od važnosti je i za naše zaledje, koje producira većinom samo jelovinu. Tokom mjeseca održani su vrlo opširni referati o zanimljivostima iz ostalih klubova u uzemlji i sa strane. U januaru izgubili smo 2 člana, br. Panya i br. Broza, prvi radi pre-

selenja u Zagreb, a drugi radi preoperećenosti u poslu. Taj ćemo gubitak kroz kratko vrijeme nadoknaditi izborom novih članova, prema već ranije predviđenom programu unutarne ekstenzije. U vidu sprovođenja našeg programa na polju karitativnog rada nastavlja se i dalje sa našom mliječnom akcijom. Rotary klub iz Bridgetona pozvao nas je da stupimo u što užu medjusobnu saradnju, pa ćemo ovom traženju udovoljiti sa naročitim veseljem.

ŠIBENIK. — Novu 1959 godinu naš klub je započeo u normalnom i svestranom radu. Održano je svega u mjesecu januaru 4 sastanka, koja su sva bila dobro posjećena od braće, tako da je i postotak frekvencije porastao. Naš pretsjednik Žaja održao je i ovog mjeseca lijepo predavanje pod naslovom „Etika i privreda“, koje su sva prisutna braća sa velikim interesom i pažnjom saslušala i po završetku predavača zaslužnim pljeskom nagradila. Dne 25. ovog mjeseca umrla je majka našeg pretsjednika, Dumica Žaja, pa je klub da počasti uspomenu pokojnice odredio dinara 200 za Uboški dom, za gradsku sirotinju. Naš se klub inače približava svom 500 satanku koji pada polovicom februara, pa se vrše pripreme, da se taj rotarski jubilej kod nas najsvečanije proslavi.

VARAŽDIN. — Kao redovito, posvetili smo prvi, od 4 u mjesecu januaru održanih sastanaka, uglavnom gajenju drugarstva u klubu. Život kluba protekao je u običnom radu. Održana su ova predavanja u klubu: br. Capanec: O prozirnim kišobranima; gost nerotar inž. Minihrajter: O radovima na regulaciji Drave u okolini Varaždina. Osim g. inž. Minihrajtera posetio je dva puta klub još jedan nerotar, g. Paskutini. Od naših posjetili su: inž. Fridlender R. k. Vajthavn (Engleska) i Cirih (Švajcarska), te braća dr. Lajtner i dr. Krajanski E. R. k. Kranj prigodom njegove inauguracije.

VELIKA KIKINDA. — Kao najvažniji događaj u našem klupskom životu u toku januara meseca beležimo posetu guvernera br. Dr. Ivana Slokara, koju nam je učinio 21. o. m. Prvo je održao konferenciju sa časnicima kluba, a potom, nakon zajedničke večere, br. guverner nam je, pošto je iskreno pozdravljen od našeg pretsjednika br. ing. Nikolajevića i svih prisutnih članova, održao pozdravni govor u duhu rotarske ideologije, protkan korisnim i prisnim savetima za naš budući rad. — Na sastanku od 25. o. m. primljen je za člana g. Jovan Stojanović, direktor ovdašnje Srpske Banke d. d. sa klasifikacijom: Bankarstvo. Novi član, pošto je položio propisanu zakletvu, pozdravljen je od dosadašnjih članova iskrenom dobrodošlicom. — Predavanja su održali: br. ing. Nikolajević sa temom: Bonifica integrale u Italiji i brat Ugorica Budišin o temi: Kako bi se mogle popraviti finansije naših gradova uopšte, a posebno finansije našeg Grada i kakve bi komunalne radove trebalo preduzeti u našem Gradu. Br. Konečny je referisao o novim propisima o prodaji vozničkih karata stranim državljanima, a brat Erdeljan o članku G. Greya: Helium za čovečanstvo, koji je objavljen u novembarskom broju The Rotariana. U torbu je sakupljeno 418 dinara 50 para.

VINKOVCI. — U mjesecu januaru održano je pet sastanka od kojih je jedan bio 100-ti, a držan je u Vukovaru prilikom proslave predaje chartera R. C. Brčko. Dana 5. januara br. guverner je zvanično posetio naš klub. Na 101. sastanku održao je br. Benić ing. Emil predavanje s naslovom: Kako drvo raste. Isti u svom predavanju na vrlo zanimljiv način tumači razvitak i stvaranje drvne mase u stablu. Sastav, život i razvitak elementarnih stanica — ćelija od kojih je sastavljeno drveno tkivo prikazuje na lak i shvatljiv način. Tumači rad i delovanje lista — glavne radionice i tvornice

drvnog materijala, koji se stvara iz raznih mineralnih sastojina i dušikovih spojeva iz zraka. Mineralne sastojine i vodu prima list kroz odrvenjele ćelije pomoću korena iz zemlje, a dušične sastojine siše kroz svoje pore iz zraka. U listu se kemičkim putem stvaraju belančevine i razni ugljikohidrati, a to je glavni materijal za stvaranje drva. Predavač naglašava da rad i procese, koji se zbiva u listu u stablu daleko nadmašuje radove u tvornicama ljudskim umom stvorene, jer se u stablu stvara materijal tako reći iz ničega, dok ljudske tvornice preradjuju samo baš taj materijal, kojeg stablo producira.

VUKOVAR. — Ovaj mjesec su rad i pažnja kluba bili skoncentrisani na dva važna rotarska događaja: na predaju chartera RC Brčko, koja se održala kod nas kao kumovskog kluba i na zvaničnu posjetu br. guvernera. Može se slobodno reći, da je dana 14. januara o. g., kada su objavljene ove svečanosti, izvršena uspješna manifestacija rotarske misli uz učešće brojnih rotara iz susjednih klubova (RC Osijek, Slav. Brod, Vinkovci, Sarajevo, Sombor) i odličnih gostiju iz mjesta i sa strane. Naš dragi brat guverner dao nam je tom prilikom korisnih uputa poslije iskrenog i bratskog izvještaja o stanju i radu našega kluba. Ovaj izvještaj podneo je br. potpredsjednik Depolo u jednoj naročito zanimivoj i originalnoj formi: uz opći izvještaj o radu kluba, podnio je za svakoga člana rotarski portret njegove ličnosti, što se je jako svidjelo br. guverneru. Svečani sastanak predaje chartera na veće odlikovao se je visokom stupnjem ozbiljnosti, na komu su izvršene sve formalnosti koje su takovim prilikama uobičajene. Ali način, kao je to srećno izvršio uvaženi br. guverner dajući u svom govoru cvijet rotarskih misli, osvojio je sve prisutne i ostavio na sve duboki utisak. I na ovom svečanom sastanku sakupljeno je oko Din 600 — za kuhinju narodne prehrane u Vuko-

varu. — Na sastanku od 30. januara o. g. vodjena je uspješna diskusija o vidu, u kome trebaju Rotary klubovi učestovati u dobrotvornim akcijama. Diskusija će se nastaviti i zaključiti konkretnim predlogom.

ZAGREB. — Povodom nastupa nove godine primio je klub od pročelnika odbora za međunarodno služenje mnogih Rotary klubova u Engleskoj i Sjedinjenim Državama Amerike pozdravne listove sa dobrim željama za prosperitet kluba. Nadamo se da ćemo sa nekojima ostati u stalnoj vezi i tako proširiti naš dodir sa klubovima u navedenim zemljama. Nekoji su podbori bili aktivni, naročito za klasifikaciju i primanje. Istupom iz članstva izgubio je klub dva vrlo draga rotara i prijatelja. Prvi referat u novoj godini, na sastanku od 5. januara, održao je br. Pavle Ostović o ustavu i pravilima Rotary International i o autonomiji Rotary kluba. Pretsjednik dr. Miljenko Marković prikazao je rad Panameričke konferencije u Limi. Povodom 500-godišnjice smrti velikog pjesnika Ivana Gundulića, održao je na sastanku od 10. januara br. Josip Horvath vrlo lijepo predavanje, u kojemu je iznio pjesnikov rad. Dne 16. januara uzvratilo je naš klub posjetu Rotary klubu Karlovac. Petnaest članova pod vodstvom neposrednog past-pretsjednika dra. Stjepana Mlinarića učestvovalo je u posjeti. Predavač na zajedničkom sastanku bio je br. Josip Horvath. U klubu je održan redoviti sastanak. Pročitano je predavanje br. Stjepana Juraša o Švedskoj, koje je on održao u svom klubu u Slavonskom Brodu po povratku sa 4. regionalne konferencije u Stockholmu. Br. dr. Branko Šenoa pričao je na sastanku od 21. januara povodom 40-godišnjice svog umjetničkog rada, a i izložbe „Pola vijeka hrvatske umjetnosti“, o razvitku umjetnosti i nekojim svojim doživljajima. Gost br. Milan Naumović, član Rotary kluba Montreal (Canada), dao je u improvizira-

nom predavanju sliku današnje Kana-
nade. U uvodu je govorio o stanju ro-
tarstva, a konac je sadržavao najinte-
resantniji dio za slušaoce: stanje i
život naših sunarodnjaka. Za mirovin-
ski fond novinara votirano je Din 500.

ZEMUN. — Klub je održao četiri sa-
stanka, koji su bili posećivani sa pro-
sečnom frekvencijom od 75%. Prvi sa-
stanak u mesecu, koji je održan 5. ja-
nuara, posvećen je, kao uobičajeno,
produbljenu rotarske misli
i rada. U tom pogledu pretsednik
br. Mahin izlaže i tumači uputstva za
pretsednika i tajnike R. C., koja je
dobio od evropskog sekretarijata u
Zürichu. Tom prilikom predlaže izvesne
promene i dopune u radu pojedinih ot-
seka R. C. Zemun. Po ovoj stvari raz-
vila se je duga debata, koja je trajala
do 1/211 časova. Rešeno je da prouče
braća dr. Andrejka, Karamata, dr. So-
kolović i Pavešić čvrstiju orga-
nizaciju kluba, a da zatim upra-
vi podnesu shodan predlog. — Na dru-
gom sastanku 12. januara referisao je
br. dr. Marković o pismu R. C. Omaha
U. S., koji se osobito interesuje za naš
klub. Rešeno je, da se R. C. Omaha
šalju uz zahvalu za njegovo zauzima-
nje, traženi podaci. Na to je održao
br. pretsednik opširno predavanje o
Ukrajinskom problemu i pri-
kazao istorijske i političke osnove ovog
problema. Njegova temeljita izvodje-

nja primljena su naročitom pohvalom.
— Treći sastanak 19. januara ispunjen
je predavanjem br. Mavrenovića o
Hamburškom prištaništvu, u
kojem je, navodeći brojni cifarski ma-
terial, prikazao razvoj tog svetskog
trgovačkog emporija savremene Nema-
čke i njegov uticaj na trgovinu srednje
Europe, koji siže pomoću rečne plo-
vidbe po Labi i Dunavu čak i do naše
zemlje. Ovo predavanje, koje je prim-
ljeno sa velikim interesovanjem, do-
punili su ličnim opažanjima i braća
Benko i Streim. Na poslednjem sastan-
ku 26. januara br. Pavešić upoznao nas
je sa načinom, kojim danas
finansiraju velevlasti svoje
javne radove, svoje naoru-
žanje i najzad svoje ratove.
Na ugledu Japana nazorno je prikazao
kako se isprva operiše zajmovima,
spoljnim i unutrašnjim, zatim novim
vrstama poreza, prinudnim ulaganjem
domaćeg kapitala u državne papire,
prinudnom štednjom, a najzad i diri-
govanjem spoljne trgovine pomoću
tako zvanog rotacionog fonda. Sve ove
mere u Japanu nisu izazvale ni porast
cena, koje se zvanično pretpisuju, ni
inflaciju, ali istina osetni opadaj život-
nog standarda, žrtva koju podnosi ja-
panski narod za postizanje svojih veli-
kih ciljeva. Ova stručna i duboko
smišljena izvodjenja br. Pavešića na-
gradjena su velikim odobravanjem.

GDE SE SASTAJU I GDE OTSEDAJU ROTARI?

<p>BAČKA TOPOLA KAFANA BAKAJI</p> <p>(utorak, 20 h)</p>	<p>BEOGRAD HOTEL SRPSKI KRALJ</p> <p>(poned., 20 h) topla tekuća voda, centr. gre- janje, vodeći hotel u Beogradu</p>
<p>BANJA LUKA HOTEL PALACE</p> <p>(petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, kafana</p>	<p>BITOLJ GRAND HOTEL JEVTIĆ</p> <p>(sreda, 20 h) vodeći hotel u Bitolju, tekuća voda u sobama, garaža</p>

BRČKO HOTEL JUGOSLAVIJA (četvrtak, 19:30 h)	PANČEVO PIVARA WEIFERT (sreda, 20 h)
ČUPRIJA-JAGODINA-PARAĆIN KANTINA ŠEĆERANE (utorak, 20 h)	PETROVGRAD KANTINA FABRIKE ŠEĆERA (sreda, 20 h)
DUBROVNIK GRAND HOTEL IMPERIAL (četvrtak, 20 h) vodeći hotel u Dubrovniku	SARAJEVO Vodeći hotel HOTEL EVROPA (poned., 20 h) topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.
KARLOVAC VELIKA KAVANA (ponedeljak, 20 h)	SKOPLJE HOTEL BRISTOL (petak, 20 h) topla i hladna tekuća voda, centr. grejanje, garaža itd.
LESKOVAC HOTEL KOSTIĆ (četvrtak, 20 h) tekuća voda u sobama	SLAVONSKI BROD HOTEL CENTRAL (utorak, 20 h)
LJUBLJANA GRAND HOTEL UNION (sreda, 20 h) topla i hladna tek. voda, centr. grej., vodeći hotel u Ljubljani	SOMBOR HOTEL LLOYD (utorak, 20 h)
MARIBOR KAZINO VEL. KAVARNA (ponedeljak, 20 h) Café-Restaurant-Bar	SPLIT HOTEL CENTRAL (sreda, 20:30 h) topla i hladna tekuća voda: kafana itd.
NIŠ HOTEL »PARK« (sreda, 20 h) topla i hladna tekuća voda, naj- moderniji komfor, garaža, cen- tralno grejanje itd.	STARA KANJIŽA HOTEL MOLVAI (ponedeljak, 19:30 h)
NOVI SAD TRGOVAČKI DOM (petak, 20 h)	STARI BEČEJ HOTEL IMPERIAL (četvrtak, 20 h) tekuća voda, centralno grejanje, garaža
OSIJEK GRAND HOTEL (četvrtak, 20 h)	SUBOTICA RESTAURANT LLOYD (sreda, 20 h)

SUŠAK PARK HOTEL (sreda, 20 h)	VRŠAC HOTEL SRBIJA (utorak, 20 h)
ŠIBENIK GRAND HOTEL KRKA (četvrtak, 20:30 h) <p style="text-align: right; font-size: small;">tekuća voda, centr. grejanje garaža itd.</p>	VUKOVAR GRAND HOTEL (ponedeljak, 20 h)
VARAŽDIN GRAND HOTEL NOVAK (petak, 20 h) <p style="text-align: right; font-size: small;">pionir hotel svih staleža</p>	ZAGREB GRAND HOTEL ESPLANADE (ponedeljak, 20 h) <p style="text-align: right; font-size: small;">vodeći hotel u Zagrebu</p>
VELIKA KIKINDA (sreda, 20 h) <p style="text-align: right; font-size: small;">U klupskim prostorijama Francuskog kluba u domu Kralja Petra Oslobodioca</p>	ZEMUN HOTEL CENTRAL (četvr., 20 h) <p style="text-align: right; font-size: small;">topla i hladna tekuća voda, centralno grejanje, garaža itd.</p>
VINKOVCI HOTEL LERNER (utorak, 20 h)	

„Sava“

Osnovano 1921. godine

OPĆE OSIGURAVAJUĆE DIONIČARSKO DRUŠTVO
u Zagrebu

Dionička glavnica dinara 10,000.000.— potpuno uplaćena

DIREKCIJA U ZAGREBU

Zrinjski trg br. 3 (vlastita palata) — Telefon br. 73-54, 73-55, 73-56 i 73-57

ZASTUPSTVA U SVIM VEĆIM MJESTIMA
 DRŽAVE!

Preuzima uz najkulantnije uvjete:

Osiguranje protiv požara i chômage. — Osiguranje protiv provalne kradje. —
 Osiguranje protiv loma stakla i strojeva. — Osiguranje transporta svake
 vrsti po kopnu, po rijekama i po moru. — Osiguranje protiv tuče (grada,
 leda). — Osiguranje protiv nezgoda. — Osiguranje zakonske dužnosti jam-
 stva. — Osiguranje svake vrsti automobila. — Osiguranje protiv vodo-
 vodnih šteta.

Društveni garancijski fondovi iznose Din 35,461.611.32. — Isplaćene štete od
 osnutka društva Din 276,421.484.45.

PRISUSTVOVANJE NA KLUPSKIM SASTANCIMA

IZVEŠTAJ ZA MESEC JANUAR 1939 GOD.

Redni broj	IME KLUBA	Broj članova konec. meseca	Broj održanih sastanaka	Prosečni broj članova	Prosečni broj pris. članova	Prosečni mes. postotak	Sastanci sa 100% prisust.	Primedbe
1	Bačka Topola . . .	16	5	16.—	15.2	95.—	1	
2	Banja Luka . . .	15	4	15.—	7.25	48.28	0	
3	Beograd	60	5	58.6	32.—	54.53	0	
4	Bitolj	19	4	19.—	13.—	68.42	0	
5	Brčko	15	5	14.2	12.4	87.24	1	
6	Čuprija-Jagodina-Paraćin . . .	19	5	19.—	11.—	57.89	0	
7	Dubrovnik	21	4	21.—	15.75	75.—	0	
8	Karlovac	27	5	27.—	26.40	97.78	2	
9	Kranj	18	1	18.—	17.—	94.4	0	
10	Leskovac	21	4	21.—	14.—	66.93	0	
11	Ljubljana	36	4	36.—	30.25	84.02	0	
12	Maribor	40	5	40.—	32.—	80.—	0	
13	Niš	17	4	17.5	14.75	84.05	0	
14	Novi Sad	37	3	37.—	24.—	65.70	0	
15	Osijek	30	4	30.—	28.25	94.13	0	
16	Pančevo	30	4	30.—	25.50	85.—	0	
17	Petrovgrad	23	4	23.—	22.50	97.83	2	
18	Sarajevo	30	4	30.—	19.6	65.33	0	
19	Skoplje	28	3	28.—	12.33	43.80	0	
20	Slavonski Brod	17	5	17.—	16.80	98.82	3	
21	Sombor	18	5	18.—	16.4	91.10	0	
22	Split	20	4	20.—	16.50	82.50	0	
23	Stara Kanjiža	21	5	20.6	14.—	67.99	0	
24	Stari Bečej	20	4	20.—	14.—	67.99	0	
25	Subotica	29	4	29.—	19.—	75.10	0	
26	Sušak	29	4	29.25	21.—	71.77	0	
27	Šibenik	18	4	18.—	12.75	70.83	0	
28	Varaždin	24	4	24.—	19.25	80.24	0	
29	Velika Kikinda	18	5	17.4	14.2	81.74	0	
30	Vinkovci	15	5	15.—	11.6	77.26	0	
31	Vršac	22	5	22.—	15.4	69.91	0	
32	Vukovar	17	5	17.—	14.6	85.88	1	
33	Zagreb	50	5	50.8	34.75	68.10	0	
34	Zemun	27	4	27.—	20.25	75.—	0	
	Ukupno	845	145	843.35	633.68	2609.56	10	
	Prosečno	×	×	×	×	76.75	×	

Salvomalt

---

je snažna hrana sa mnogo vitamina

Proizvodi:

Zagrebačka dionička pivovara • Zagreb

ACETIK D. D.

ZAGREB
GJORGJIĆEVA 9

PRODAJA PRODUKATA SUHE
DESTILACIJE DRVETA

OSNOVANO 1876

Medjunarodni spedijski biro u Ljubljani

R. RANZINGER

Brzjavna adr. Ranzinger

Telefon: 20-60, 31-60

Vlastiti konces. carinskoposrednički biro. — Skladišta sa direktnom vezom sa prugom drž. železnica. — Zastupstva u svim trgovačkim i industrijskim centrima u državi i inostranstvu

KAD JE ŽIVA ISPOD NULE zdravlje čuva topla obuća

15

48321-646
Cipelice na šnir, od lakirane gume, sa čvrstim djonom, ne propuštaju vodu i zamjenjuju potpuno kožne cipele. Koštaju samo Din 15.—, 19.—, 25.—.

29

78155-657
Ženske kaljace sa srednjom univerzalnom potpeticom. Pristaju uz svaku cipelu. Na licu je produžen ukusni jezik, koji čarape čuva od blata i kiše.

29

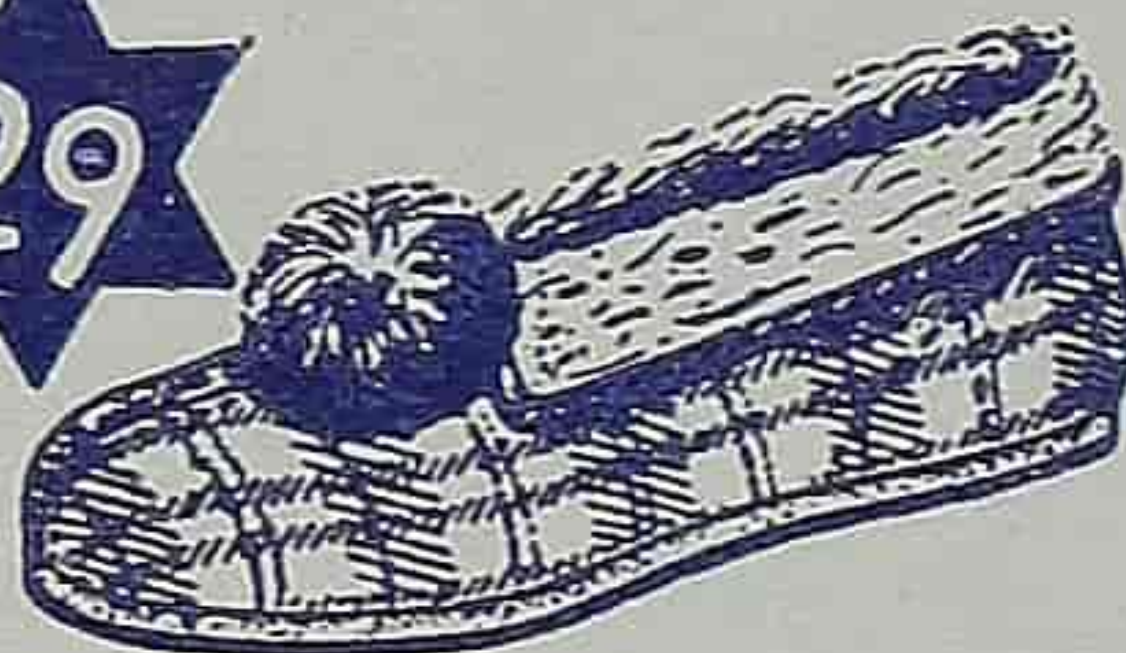
3157-660
Muške kaljace potrebne su svakom čovjeku koji čuva svoju kuću od snijega i blata a svoje noge od zime i vlage. Pojačane na pre-gibu, sa pojačanim djonovima. Cijena im je snižena na Din 29.—, Dječije Din 19.— i 25.—.

49

28731-635
Praktične dječije cipelice za snijeg, vodu i blato. Izradjene su od lakirane gume a postavljene sa toplom flanelskom postavom.

29

7025-44
Tople papuče sa kožnim djonom i filcom. Opšivene svilom i ukrašene lijepom kokardom. Potrebne su svakoj domaćici.

79

1937-68822
Evo elegantnih cipela, koje su pristupačne svakom činovniku, trgovcu i zanatliji. Veoma izdržljive. Izradjene su od boksa, sa kožnom tabanicom i nepoderivim djonovima. Prodajemo ih crne i žute po istoj sniženoj cijeni od Din 79.—.

39

98991-693
Majke! Kad je snijeg i bljuzgavica ne morate da strepate za zdravlje vaše djece. Kupite im ove lakirane čizmice, sa lufa uloškom i vunenom čarapom. Bit će im noge uvijek suhe i tople.

79

2925-64648
Praktične ženske cipele na šnir, izradjene od finog crnog ili smeđeg boksa, sa kožnim djonom i kožnom potpeticom.

99

3057-64800
Cipele za svakog čovjeka koji je u svome pozivu izložen hladnoći i koji dnevno mora da stoji na hladnom terenu. Izradjene su od toplog sukna, opšivene boks kožom, sa kožnom kapicom, kožnim klinčanim djonovima i gumenom potpeticom.

Bata